

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΝΟΜΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

- ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ-

ΤΙΤΛΟΣ:

**«ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΑΣΥΛΙΕΣ ΩΣ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ
ΙΣΧΥΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ»**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ :Κος ΗΛΙΑΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΔΗΣ

ΑΘΗΝΑ 2013

Ευχαριστώ πολύ τον Επιβλέποντα Καθηγητή μου Κύριο Νικολόπουλο
Ηλία για την Επιστημονική του Βοήθεια Στην Διπλωματική μου εργασία.

Θα ήθελα να αφιερώσω την διπλωματική μου εργασία στην μητέρα μου
και στην οικογένεια μου που πάντα με στηρίζουν και είναι δίπλα μου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1)ΕΙΣΑΓΩΓΗ σελίδα
- 2) Α ΜΕΡΟΣ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

1)Προέλευση και Κατοχύρωση της αρχής της ισότητας

2) Ουσιαστική και τυπική ισότητα

3) Φορείς και αποδέκτες

- 3)Β ΜΕΡΟΣ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΑΣΥΛΙΕΣ

1)Εισαγωγή για της βουλευτικές ασυλίες

2)Προέλευση του θεσμού της Βουλευτικής Ασυλίας

3) ΤΑ 3 ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

4) Το Ανεύθυνο του Βουλευτή και το δικαίωμα αρνήσεως της μαρτυρίας

I) Ιστορική προέλευση του Ανεύθυνου του Έλληνα Βουλευτή και του δικαιώματος αρνήσεως της μαρτυρίας του Έλληνα Βουλευτή

II) Το ανεύθυνο του Έλληνα Βουλευτή

A)Πιο και τι είναι το ανεύθυνο

B)Τι δεν καλύπτει το ανεύθυνο

Γ) Τι καλύπτεται από το ανεύθυνο

αα) Ποινικό Ανεύθυνο του Βουλευτή

ββ) Αστικό ανεύθυνο του Βουλευτή

γγ) Πολιτικό ανεύθυνο του Βουλευτή

δδ) Το πειθαρχικό ανεύθυνο του Βουλευτή

Δ) Διάρκεια του ανεύθυνου και σε ποιούς περιλαμβάνει

Ε) Εξαιρέσεις του ανεύθυνου του Βουλευτή κατά την ψήφο ή γνώμη του

Ζ) Ο σκοπός της διατάξεως για το ανεύθυνο του Έλληνα Βουλευτή

ιι) Το δικαίωμα άρνησης της μαρτυρίας του Έλληνα Βουλευτή

5) Η ειδική προστασία της προσωπικής ελευθερίας του Βουλευτή

Ι) Η Ιστορική προέλευση της ειδικής προστασίας της προσωπικής ελευθερίας του Έλληνα Βουλευτή

ΙΙ) Πια και τι είναι η ειδική προστασία της προσωπικής ελευθερίας του Έλληνα Βουλευτή

ΙΙΙ) Το περιεχόμενο του ακαταδίωκτου

ΙV) Η Διάρκεια του ακαταδίωκτου

V) Η εξαίρεση από την αρχή της απαγόρευσης του περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας του Βουλευτή χωρίς την άδεια της Βουλής

VI) Σκοπός του ακαταδίωκτου

VII) Η αίρεση του προνομίου του ακαταδίωκτου του Έλληνα Βουλευτή με την άδεια της Βουλής

VII) Ανακριτικές πράξεις που επιτρέπει και απαγορεύει το
ακαταδίωκτο

6) Κοινοβουλευτική πρακτική για την άρση των Βουλευτικών ασυλιών

7) Διαδικασία άρσης της Βουλευτικής ασυλίας

- 4) Γ Μέρος Συμπέρασμα
- 5) ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μελέτη ασχολείται με της βουλευτικές ασυλίες ως εξαιρέσεις της αρχής της ισότητας στο ισχύον Ελληνικό Σύνταγμα. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του Συντάγματος «Οι Έλληνες πολίτες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου»¹.

Βέβαια οι διατάξεις των άρθρων 61 και 62 του Συντάγματος κατοχυρώνουν τρία «δικαιώματα» ή «προνόμια» στους Έλληνες βουλευτές, που ονομάζονται βουλευτικές ασυλίες. Οι βουλευτικές ασυλίες λοιπόν είναι: α) το ανεύθυνο, β) η ειδική προστασία της προσωπικής ελευθερίας, το γνωστό ως ακαταδίωκτο, γ) το δικαίωμα άρνησης της μαρτυρίας του Βουλευτή. Το ανεύθυνο και η ειδική προστασία της προσωπικής ελευθερίας των βουλευτών αποτελούν τις παραδοσιακές ασυλίες, ενώ ως βουλευτική ασυλία θεωρείται και το δικαίωμα της άρνησης της μαρτυρίας των βουλευτών, που καθιέρωσε το ισχύον Σύνταγμα για πρώτη φορά.² Οι προαναφερόμενες συνταγματικές διατάξεις είναι εξαιρετικές, γιατί καθιερώνουν εξαιρέσεις από την γενική αρχή της ισότητας των πολιτών (άρθρο 4 παράγραφος 1 Σύνταγμα)³. Πιο συγκεκριμένα το άρθρο 61 παράγραφοι 1 και 2 του Συντάγματος, περιορίζουν και το δικαίωμα στην τιμή (άρθρο 5 παράγραφος 2 και υποπαράγραφος 1), εφόσον επιτρέπει την ποινική δίωξη των βουλευτών μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση και μάλιστα αφού πρώτα έχει ζητηθεί και δοθεί σχετική άδεια της Βουλής, ενώ

¹ Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

² Αθανάσιος Γ. Ράικος, Συνταγματικό Δίκαιο Γενική Πολιτειολογία – Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο και οργανωτικό μέρος Ι 4^η έκδοση,σελ.658 και 659, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

³ Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

το άρθρο 62 καθιερώνει εξαίρεση από την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών (άρθρο 26 του Συντάγματος)⁴

Αυτή η εξαίρεση των Ελλήνων Βουλευτών από την αρχή της ισότητας, έχει αποτελέσει κατά καιρούς το επίκεντρο της δημοσιότητας και των συζητήσεων εντός και εκτός του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Παρόλο όμως τις διαφωνίες για τις βουλευτικές ασυλίες και παρότι μπορεί να φαίνεται υπερβολικό, είναι κοινώς αποδεκτό ότι οι ασυλίες των βουλευτών αποτελούν λυδία λίθο της ποιότητας της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας τόσο στην χώρα μας όσο και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες.

A ΜΕΡΟΣ

⁴ Αθανάσιος Γ. Ράικος, Συνταγματικό Δίκαιο Γενική Πολιτειολογία – Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο και οργανωτικό μέρος I 4^η έκδοση,σελ.659, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

1) Προέλευση και Κατοχύρωση της αρχής της ισότητας

Τα πρώτα συνταγματικά κείμενα που διακήρυξαν την αρχή της ισότητας ήταν η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων (Bill of Rights) της αμερικάνικης πολιτείας της Βιργίνιας της 12 Ιουνίου 1776 και η Αμερικανική Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας της 4 Ιουλίου 1776 (All men are created equal). Δεκατρία χρόνια μετά των δύο αυτών διακηρύξεων ακολούθησε η Γαλλική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη στις 26 Αυγούστου του 1789 («Les hommes naissent et demeurent libres et égaux en droits», «[la loi] doit être la même pour tous, soit qu'elle protège, soit qu'elle punisse»).

Αυτές τις διακηρύξεις της ισότητας υιοθέτησαν όλα τα Ευρωπαϊκά συντάγματα του 19^{ου} αιώνα, στην Ελλάδα πιο συγκεκριμένα ήδη από το 1797 ο Ρήγας Φεραίος στο σχέδιο του Συντάγματος στο άρθρο 2 ανέφερε ότι : «από τα φυσικά δίκαια είναι πρώτον, το να είμεθα όλοι ίσοι, και όχι ο ένας κατώτερος από τον άλλον». Στη συνέχεια το πρώτο επαναστατικό Σύνταγμα της Επιδάυρου του 1822 όριζε στην παράγραφο γ ότι «όλοι οι Έλληνες είναι όμοιοι ενώπιον του νόμου άνευ τινός εξαιρέσεως ή βαθμού ή κλάσεως ή αξιώματος», συνέχιζε μάλιστα ορίζοντας στην παράγραφο δ ότι «όσοι έξωθεν ελθόντες κατοικήσωσιν ή παρακήσωσιν εις την Επικράτειαν της Ελλάδος εισίν όμοιοι με τους αυτόχθονας κατοίκους ενώπιον του νόμου». Παρόμοιες διατάξεις περιέλαβαν όλα τα

⁵ Π.Δ Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα Β΄ ,σελ 1033, Αντ. Ν. Σάκκουλας Αθήνα 1991

μεταγενέστερα Ελληνικά Συντάγματα και τις συμπλήρωσαν με κατοχυρώσεις ειδικών πλευρών της αρχής της ισότητας.⁶

2) Ουσιαστική και τυπική ισότητα

Το Σύνταγμα διακηρύσσει ότι «οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου»⁷. Η διατύπωση της διάταξης θα μπορούσε να δημιουργήσει την λάθος εντύπωση ότι πρόκειται μόνο για ισότητα κατά την εφαρμογή του νόμου, δηλαδή στην πράξη για ισότητα ενώπιον των διοικητικών και δικαστικών αρχών, και ότι δεν πρόκειται για ισότητα της ίδιας της νομοθετικής ρύθμισης. Ωστόσο εδώ και πολλές δεκαετίες η νομολογία των ανωτάτων δικαστηρίων μας δέχθηκε, ενόψει της ταυτόσημης διάταξης του άρθρου 3 παράγραφος 1 του προϊσχύοντος Συντάγματος 1864/1911/1952, ότι η αρχή της ισότητας δεσμεύει και τον ίδιο τον νομοθέτη και ότι η μη συμμόρφωση του τελευταίου ελέγχεται δικαστικά «απόφαση 261/1932, 122/1937 κ.ά., ΣΤΕ 2175/1947 και σταθερή έκτοτε νομολογία». Με την, γνωστή στον συντακτικό νομοθέτη, έννοια αυτή έχει προφανώς καθιερωθεί η αρχή και στο ισχύον Σύνταγμα. Άρα δεν πρόκειται μόνο για ισότητα των πολιτών απέναντι στον νόμο, αλλά και για την ισότητα του νόμου απέναντι στους πολίτες. Είναι εξάλλου πρόδηλο ότι ως «νόμος» νοείται εδώ όχι μόνο ο τυπικός αλλά και ο ουσιαστικός, δηλαδή κάθε κανονιστική πράξη (πρβλ. Παραπάνω, παράγραφος 7,Α,β).⁸

⁶ Π.Δ Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα Β',σελ 1034, Αντ. Ν. Σάκκουλας Αθήνα 1991

⁷ Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

⁸ Χρυσόγονος,Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα ,σελ 119, Αντ. Ν Σάκκουλας 1998 Αθήνα

Η ισότητα σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του Συντάγματος δεν είναι τυπική ή αριθμητική, άρα δεν συνεπάγεται υποχρέωση του νομοθέτη να ρυθμίζει καταστάσεις ανόμοιες μεταξύ τους με τον ίδιο τρόπο. Παράδειγμα τέτοιας τυπικής ισότητας αποτελεί η πολιτική ισότητα, όπου αποτελεί βασικό στοιχείο της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας και πηγάζει απευθείας από το άρθρο 1 του Συντάγματος και όχι από το άρθρο 4 παράγραφος 1 του Συντάγματος. Έτσι στις διαδικασίες σχηματισμού της πολιτικής βούλησης της κρατικής εξουσίας, όπως είναι οι βουλευτικές εκλογές , δεν γίνεται να υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ των συμμετεχόντων, δηλαδή να διαθέτουν πολλαπλή ψήφο όσοι διαθέτουν ανώτερη μόρφωση ή έχουν μεγαλύτερη συνεισφορά στα φορολογικά βάρη.⁹

Στις άλλες περιπτώσεις, όπου εφαρμόζεται το άρθρο 4 παράγραφος 1 του Συντάγματος, η ισότητα εκλαμβάνεται με την ουσιαστική ή αναλογική έννοια, επιτάσσει δηλαδή την όμοια μεταχείριση των ομοίων και ανόμοια των ανόμοιων. Άλλωστε η αρχή της ισότητας και ως μέρος των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου έχει παρόμοιο περιεχόμενο, δηλαδή απαγόρευση ρύθμισης όμοιων καταστάσεων κατά διαφορετικό τρόπο και διαφορετικών καταστάσεων με όμοιο τρόπο, εκτός και αν η διάκριση δικαιολογείται αντικειμενικά (απόφαση ΣΤΕ 5116/1996)¹⁰. Βέβαια υπάρχουν συνταγματικές διατάξεις που ρητά καθιερώνουν την υποχρέωση του νομοθέτη για πιο ευνοϊκές ρυθμίσεις υπέρ ορισμένων

⁹ Χρυσόγονος, Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, σελ 119 και 120, Αντ. Ν Σάκκουλας 1998 Αθήνα

¹⁰ Χρυσόγονος, Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, σελ 120, Αντ. Ν Σάκκουλας 1998 Αθήνα

κατηγοριών προσώπων άξιων ιδιαίτερης προστασίας, όπως πχ πολύτεκνες οικογένειες, άτομα με ειδικές ανάγκες κτλ. .¹¹

Πολύ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει εδώ η αμερικανική θεωρία και πρακτική της «θετικής δράσης» ή «αντίστροφης διακριτικής μεταχείρισης», κυρίως με τη μορφή της επιφύλαξης συγκεκριμένου ποσοστού ή αριθμού πχ δημοσίων θέσεων υπέρ μειονοτήτων, οι οποίες για ιστορικούς, κοινωνικούς λόγους βρίσκονται γενικά σε μειονεκτική θέση¹². Στην Ελλάδα ένα παρόμοιο παράδειγμα είναι ο καθορισμός, βάσει του άρθρου 2 παράγραφος 1 του νόμου 2341/1995¹³, διαφορετικού ποσοστού θέσεων, με υπουργική απόφαση, για την εισαγωγή σε ΑΕΙ και ΤΕΙ αποφοίτων λυκείου που προέρχονται από την μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης¹⁴.

Είναι φανερό ότι η εκτίμηση για το τι αποτελεί ουσιώδη ομοιότητα και τι ουσιώδη διαφορά, ώστε να δικαιολογείται αντίστοιχα η όμοια ή ανόμοια ρύθμιση, καθώς και το ποσοστό της ποιότητας της διαφοροποίησης, είναι υποκειμενικές και τα κριτήρια που στηρίζονται ρευστά. Η αναλογική ισότητα που δεσμεύει τον νομοθέτη, μπορεί να μεταβληθεί σε μια απαίτηση να είναι ουσιαστικά δίκαιη. Κάτι τέτοιο όμως δεν είναι πολύ ρεαλιστικό στα πλαίσια μιας ταξικής και ανταγωνιστικής κοινωνίας, αλλά είναι και επικίνδυνο, διότι μπορεί να υποκαταστήσει τις πολιτικές σε τελική ανάλυση του τεχνοκρατικά νομιμοποιημένου δικαστή στη θέση των πολιτικών επιλογών του δημοκρατικά νομιμοποιημένου νομοθέτη. Στην χώρα μας έχει παρατηρηθεί, ότι ο δικαστικός έλεγχος της ισότητας θα

¹¹ Άρθρο 21 παράγραφος 2 και 3 του Συντάγματος, Κώδικας Τσέπης Σύνταγμα της Ελλάδας και Διεθνείς Συμβάσεις έκδοση 3^η Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας

¹² Χρυσόγονος, Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα ,σελ 120, Αντ. Ν Σάκκουλας 1998 Αθήνα

¹³ ΣΤΕ 3118/1996

¹⁴ Χρυσόγονος, Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, σελ 121, Αντ. Ν Σάκκουλας 1998 Αθήνα

μπορούσε να εκτραπεί σε προσπάθεια δικαστικής επανόρθωσης της νομοθετικής αδικίας και έτσι θα ανατρεπόταν οι συνταγματικές ισορροπίες μεταξύ των άμεσων κρατικών οργάνων και θα παραβιάζονταν οι αρχές της λαϊκής κυριαρχίας και της διάκρισης των εξουσιών των άρθρων 1 και 26 του Συντάγματος. Έτσι για τους λόγους αυτούς ο δικαστικός έλεγχος της τήρησης της αρχής της ισότητας από το νομοθέτη δεν μπορεί να είναι παρά έλεγχος της υπέρβασης των ακραίων ορίων. Άρα για παράδειγμα το γεγονός ότι η επιλογή των εκπαιδευτικών της δημόσιας εκπαίδευσης με το σύστημα του πανελλήνιου διαγωνισμού στηρίζεται αποκλειστικά σε αξιοκρατικά κριτήρια, δεν απαγορεύεται ο νομοθέτης να προτιμήσει έστω για μικρό αριθμό θέσεων το σύστημα της επετηρίδας, από την στιγμή που η επετηρίδα λειτουργεί απρόσωπα και χωρίς διακρίσεις.¹⁵

Το Συμβούλιο της Επικρατείας δέχεται πάγια ότι η αρχή της ισότητας θεσπίζει νομικό κανόνα ο οποίος δεσμεύει όλα τα συντεταγμένα όργανα της πολιτείας και επομένως και τον νομοθέτη, έτσι αυτός ο κανόνας επιβάλλει την όμοια μεταχείριση των τελούντων υπό τις αυτές συνθήκες προσώπων και αποκλείει τόσο την έκδηλα άνιση μεταχείριση, όσο και την αυθαίρετη εξομοίωση των διαφορετικών καταστάσεων, ή την ενιαία μεταχείριση προσώπων τελούντων υπό διαφορετικές συνθήκες λόγω συμπτωματικών ή άσχετων μεταξύ τους κριτηρίων. Βέβαια δεν αποκλείει την διαφορετική ρύθμιση περιπτώσεων που τελούν υπό διαφορετικών ή ειδικών συνθηκών, καθώς και η θέσπιση εξαιρέσεων που δικαιολογούνται από ειδικούς λόγους γενικότερου ή υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος(ΣΤΕ 1482/2002, ΣΤΕ 2153/1989, ΣΤΕ 1236/2003).¹⁶

¹⁵ Χρυσόγονος,Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, σελ 121, Αντ. Ν Σάκκουλας 1998 Αθήνα

¹⁶ Χρυσόγονος,Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, σελ 122, Αντ. Ν Σάκκουλας 1998 Αθήνα

Από τον Άρειο Πάγο θεωρείται ότι το άρθρο 4 παράγραφος 1 του Συντάγματος καθιερώνει όχι μόνο την ισότητα των Ελλήνων ενώπιον του νόμου, αλλά και την έναντι αυτών ισότητα του νόμου. Δηλαδή δεσμεύει και τον νομοθέτη, ο οποίος δεν δύναται να μεταχειρίζεται με τρόπο ανόμοιο, ίδιες περιπτώσεις πραγμάτων, σχέσεων ή καταστάσεων και κατηγοριών προσώπων, εισάγοντας εξαιρέσεις και κάνοντας διακρίσεις εκτός και εάν η διαφορετική ρύθμιση δεν είναι αυθαίρετη και επιβάλλεται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος, η συνδρομή των οποίων υπόκειται στον έλεγχο των Δικαστηρίων.¹⁷

Όπως παρατηρούμε και τα δύο δικαστήρια δέχονται ότι η ισότητα εκλαμβάνεται με την ουσιαστική και αναλογική και όχι με την τυπική και αριθμητική έννοια, καθώς και ότι δεσμεύει και τον ίδιο τον νομοθέτη. Βέβαια το Συμβούλιο της Επικρατείας δίνει μεγαλύτερη έμφαση στους περιορισμούς του δικαστικού ελέγχου.¹⁸

¹⁷ Χρυσόγονος, Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα ,σελ 122, Αντ. Ν Σάκκουλας 1998 Αθήνα

¹⁸ Χρυσόγονος, Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, σελ 123, Αντ. Ν Σάκκουλας 1998 Αθήνα

3) Φορείς και αποδέκτες

Όπως προκύπτει από την διατύπωση του άρθρου 4 παράγραφος 1 φορείς των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτό είναι μόνο οι Έλληνες πολίτες και όχι οι αλλοδαποί. Συνεπώς έναντι των τελευταίων επιτρέπονται διακρίσεις στη μεταχείριση τους από τον νομοθέτη, εφόσον βέβαια αυτές δεν προσκρούουν στις απαγορεύσεις των άρθρων 14 ΕΣΔΑ¹⁹ και 26 ΔΣΑΠΔ²⁰ ή στο κοινοτικό δίκαιο, κυρίως δε στην απαγόρευση διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, άρθρο 12 παράγραφος 1 ΣυνθΕΕ^{21,22}. Ασφαλώς ο κοινός νομοθέτης δεν εμποδίζεται να επεκτείνει εν προκειμένω την αρχή της ισότητας και στους αλλοδαπούς, καθώς το Σύνταγμα κατοχυρώνει κατά

¹⁹ Άρθρο 14 ΕΣΔΑ, ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ : Η χρήσης των αναγνωριζομένων εν την παρούση Σύμβασει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως ηύλλου, ηυλής, χρώματος, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.

www.echr.coe.int

²⁰ Όλα τα πρόσωπα είναι ίσα ενώπιον του νόμου και έχουν δικαίωμα, χωρίς καμία διάκριση, σε ίση προστασία του νόμου. Ως προς αυτό το ζήτημα, ο νόμος πρέπει να απαγορεύει κάθε διάκριση και να εγγυάται σε όλα τα πρόσωπα ίση και αποτελεσματική προστασία έναντι κάθε διάκρισης, ιδίως λόγω φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας, γέννησης ή άλλης κατάστασης.

Άρθρο 26 ΔΣΑΠΔ, <http://el.wiki source.org/wiki>

²¹ Άρθρο 12 παράγραφος 1 ΔΣΑΠΔ, Εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας συνθήκης και με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεών της, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας.

http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EL.003301.html

²² Χρυσόγονος, Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα ,σελ 127, Αντ. Ν Σάκκουλας 1998 Αθήνα

κανόνα το ελάχιστο και όχι το μέγιστο της προστασίας.²³ Περαιτέρω από την συνταγματική διάταξη προκύπτει ότι όλοι οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, ανεξάρτητα από το πώς και το πότε απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια.²⁴ Ιστορικά το δικαίωμα που απορρέει από την αρχή της ισότητας αναφέρεται στα φυσικά πρόσωπα.²⁵ Ωστόσο γίνεται ορθά δεκτό, ότι η αρχή της ισότητας ισχύει και για τα ημεδαπά ιδιωτικά νομικά πρόσωπα, με δεδομένο ότι, όπως αναπτύχθηκε, η αρχή της ισότητας νοείται ως ίσης μεταχείριση, περαιτέρω μάλιστα δεν θα ήταν συνεπές να εξαιρούνται από την συνταγματική προστασία αυτοί που συνενωμένοι δρουν συλλογικά και να τίθενται σε δυσμενέστερη θέση από αυτούς που δρουν ατομικά.²⁶ Όσον αφορά το Δημόσιο και τα δημόσια νομικά πρόσωπα γίνεται κατά την κρατούσα άποψη δεκτό ότι λόγω της οργάνωσης, της ξεχωριστής θέσης και των σκοπών που επιδιώκουν, μπορούν να υπαχθούν σε διαφορετικό νομικό καθεστώς επισήμανση αυτή, τουλάχιστον όσον αφορά τις ουσιαστικού δικαίου ρυθμίσεις, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μικρής πρακτικής σημασίας, καθώς οι φορείς άσκησης της δημόσιας εξουσίας είναι αποδεκτές των επιταγών του άρθρου 4 παράγραφος 1 και συνεπώς δεν τίθεται κατ' ουσίαν θέμα ισότητας των ιδιωτών προς αυτούς.²⁷

²³ Π.Δ. Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα Β', σελ 1056, Αντ. Ν. Σάκκουλας Αθήνα 1991

²⁴ Π.Δ. Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα Β', σελ 1053, Αντ. Ν. Σάκκουλας Αθήνα 1991

²⁵ Π.Δ. Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα Β', σελ 1054, Αντ. Ν. Σάκκουλας Αθήνα 1991

²⁶ Χρυσόγονος, Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, σελ 128, Αντ. Ν. Σάκκουλας 1998 Αθήνα

²⁷ Χρυσόγονος, Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, σελ 128, Αντ. Ν. Σάκκουλας 1998 Αθήνα

B ΜΕΡΟΣ

ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΑΣΥΛΙΕΣ

1)Εισαγωγή για της βουλευτικές ασυλίες

Εξαιρέσεις λοιπόν στην αρχή της ισότητας αποτελούν οι βουλευτικές ασυλίες. Οι βουλευτικές ασυλίες κατέχουν ιδιαίτερο ρόλο στις περισσότερες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις και είναι το ανεύθυνο, η ειδική προστασία της προσωπικής ελευθερίας γνωστό ως και ακαταδίωκτο και το δικαίωμα άρνησης της μαρτυρίας του Βουλευτή. Παρότι μπορεί να φαίνετε υπερβολικό οι βουλευτικές ασυλίες των βουλευτών αποτελούν την λυδία λίθο της ποιότητας της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας της χώρας μας.²⁸

²⁸ Ιωάννης Μ. Βαρβιτσιώτης, Η Ελληνική Βουλευτική Ασυλία και Ευρωπαϊκή Πραγματικότητα, πρόλογος από Γιώργος Κασιμάτης, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2000

2)Προέλευση του θεσμού της Βουλευτικής Ασυλίας

Η Μεγάλη Βρετανία ήταν η πρώτη χώρα που χρησιμοποίησε την βουλευτική ασυλία στην διακήρυξη των δικαιωμάτων του 1689, παρόλο που δεν είχε γραπτό Σύνταγμα. Πιο συγκεκριμένα στο άρθρο 1 παράγραφος ΙΧ, όπου έλεγε ότι η ελευθερία του λόγου και οι συζητήσεις και διαδικασίες στο Κοινοβούλιο πρέπει να μην αποτελούν αντικείμενο καταγγελίας ή ελέγχου ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου ή σε χώρο εκτός του Κοινοβουλίου.²⁹ Ο λόγος που οδήγησε την Μεγάλη Βρετανία το 1689 στην θέσπιση του ανεύθυνου για τα μέλη του κοινοβουλίου της, ήταν ότι ο τέως Βασιλιάς Ιάκωβος ο Β΄ προσπάθησε με την βοήθεια κάποιων κακών συμβούλων του, δικαστών και υπουργών που χρησιμοποιούσε, να ανατρέψει και να ξεριζώσει τον προτεσταντισμό ως και τους νόμους του βασιλείου, και προβαίνοντας σε διώξεις κατά των μελών του κοινοβουλίου που δεν συμφωνούσαν μαζί του.³⁰

Στην Ιταλία είχαμε την καθιέρωση των βουλευτικών ασυλιών του 1948 στο άρθρο 68 όπου όριζε ότι τα μέλη του κοινοβουλίου δεν μπορούν να καταδιωχθούν για γνώμη που εξέφρασαν ή ψήφο που έδωσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Χωρίς άδεια της οικείας βουλής, κανένα μέλος του κοινοβουλίου δεν μπορεί να υποβληθεί σε έρευνα σωματική ή της κατοικίας του ή να συλληφθεί ή να στερηθεί με άλλο τρόπο την προσωπική του ελευθερία ή να κρατηθεί, παρά μόνο σε εκτέλεση αμετάκλητης καταδικαστικής αποφάσεως ή αν καταληφθεί μα διαπράττει

²⁹ Κώστα Γ. Μαυριά και Αντώνη Μ. Παντελή, Συνταγματικά Κείμενα Ελληνικά Και Ξένα Τρίτη Έκδοση σελ 539, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1996

³⁰ Κώστα Γ. Μαυριά και Αντώνη Μ. Παντελή, Συνταγματικά Κείμενα Ελληνικά Και Ξένα Τρίτη Έκδοση σελ 538, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1996

έγκλημα για το οποίο προβλέπεται υποχρεωτική σύλληψη, εφόσον είναι αυτόφωρο. Ανάλογη άδεια απαιτείται και για να υποβληθούν τα μέλη του κοινοβουλίου σε οποιαδήποτε μορφής υποκλοπή συνομιλιών ή επικοινωνιών ή σε κατάσχεση αλληλογραφίας.³¹

Ένα χρόνο μετά είχαμε τον θεμελιώδη νόμο της ομοσπονδιακής δημοκρατίας της Γερμανίας, γνωστό και ως ο θεμελιώδης νόμος της Βόννης του 1949. Ο νόμος της Βόννης αναφερόταν στις βουλευτικές ασυλίες στο άρθρο 46 παραγράφους 1,2,3, και 4, και στο άρθρο 47. Πιο συγκεκριμένα το άρθρο 46 παράγραφος 1 όριζε ότι Βουλευτής ουδέποτε επιτρέπεται να διωχθεί δικαστικά ή πειθαρχικά ή να κληθεί να λογοδοτήσει εκτός της Ομοσπονδιακής Βουλής για ψήφο ή γνώμη που έδωσε στην Ομοσπονδιακή Βουλή ή σε επιτροπή της. Βέβαια αυτά δεν ισχύουν για την συκοφαντική δυσφήμιση.³² Το ίδιο άρθρο στην παράγραφο 2 όριζε ότι Βουλευτής δεν καλείται να λογοδοτήσει ούτε συλλαμβάνεται για αξιόποινη πράξη παρά με άδεια της Ομοσπονδιακής Βουλής, εκτός εάν συλληφθεί επ' αυτοφώρω ή κατά τη διάρκεια της επόμενης ημέρας.³³ Επίσης το άρθρο 46 στην παράγραφο 3 συμπληρώνει ότι άδεια της Βουλής απαιτείται ακόμη και για κάθε άλλο περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας του Βουλευτή ή για την κίνηση κατά Βουλευτή της διαδικασίας του άρθρου 18 του νόμου της Βόννης.³⁴ Το άρθρο 18 αναφερόταν στην αποδυνάμωση θεμελιωδών

³¹ Κώστα Γ. Μαυριά και Αντώνη Μ. Παντελή, Συνταγματικά Κείμενα Ελληνικά Και Ξένα Τρίτη Έκδοση σελ 674, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1996

³² Κώστα Γ. Μαυριά και Αντώνη Μ. Παντελή, Συνταγματικά Κείμενα Ελληνικά Και Ξένα Τρίτη Έκδοση σελ 632, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1996

³³ Κώστα Γ. Μαυριά και Αντώνη Μ. Παντελή, Συνταγματικά Κείμενα Ελληνικά Και Ξένα Τρίτη Έκδοση σελ 632 έως 633, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1996

³⁴ Κώστα Γ. Μαυριά και Αντώνη Μ. Παντελή, Συνταγματικά Κείμενα Ελληνικά Και Ξένα Τρίτη Έκδοση σελ 633, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1996

δικαιωμάτων, πιο συγκεκριμένα σε όποιον καταχράται την ελευθερία εκφράσεως, ιδίως δε την ελευθερία του τύπου άρθρο 5 παράγραφος 1, την ελευθερία διδασκαλίας άρθρο 5 παράγραφος 3, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι άρθρο 9, το απόρρητο των επιστολών και της ταχυδρομικής και τηλεπικοινωνιακής ανταποκρίσεως άρθρο 10, την ιδιοκτησία άρθρο 14 ή το δικαίωμα ασύλου άρθρο 16^α, για να αγωνισθεί εναντίον της φιλελεύθερης δημοκρατικής θεμελιώδους τάξεως, αποδυναμώνονται αυτά τα θεμελιώδη δικαιώματά του. Η αποδυνάμωση και η έκταση της απαγγέλλονται από το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο.³⁵ Ακόμη το άρθρο 46 παράγραφος 4 έλεγε ότι κάθε ποινική δίωξη και κάθε διαδικασία του άρθρου 18 εναντίον Βουλευτή, κάθε κράτηση και κάθε άλλος περιορισμός της προσωπικής του ελευθερίας αναστέλλονται, εφόσον το ζητήσει η Ομοσπονδιακή Βουλή.³⁶ Τέλος το άρθρο 47 όριζε το δικαίωμα αρνήσεως της μαρτυρίας, δηλαδή οι Βουλευτές έχουν δικαίωμα να αρνηθούν τη μαρτυρία τους για πρόσωπα που τους εμπιστεύθηκαν γεγονότα λόγω της βουλευτικής τους ιδιότητας, ή για πρόσωπα στα οποία οι ίδιοι εμπιστεύθηκαν γεγονότα υπό τη βουλευτική τους ιδιότητα καθώς και για τα ίδια τα γεγονότα. Όσο ισχύει το δικαίωμα αρνήσεως μαρτυρίας δεν επιτρέπεται κατάσχεση εγγράφων.³⁷

Τέλος το Σύνταγμα της 4 Οκτωβρίου του 1958 της Γαλλίας στο άρθρο 26 ορίζει τις βουλευτικές ασυλίες και προβλέπει ότι κανένα μέλος του Κοινοβουλίου δεν δύναται να διωχθεί, να καταζητηθεί, να συλληφθεί, να

³⁵ Κώστα Γ. Μαυριά και Αντώνη Μ. Παντελή, Συνταγματικά Κείμενα Ελληνικά Και Ξένα Τρίτη Έκδοση σελ 625, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1996

³⁶ Κώστα Γ. Μαυριά και Αντώνη Μ. Παντελή, Συνταγματικά Κείμενα Ελληνικά Και Ξένα Τρίτη Έκδοση σελ 633, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1996

³⁷ Κώστα Γ. Μαυριά και Αντώνη Μ. Παντελή, Συνταγματικά Κείμενα Ελληνικά Και Ξένα Τρίτη Έκδοση σελ 633, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1996

κρατηθεί ή να δικασθεί για γνώμη που εξέφρασε ή ψήφο κατά την άσκηση του λειτουργημάτων του. Επίσης κανένα μέλος του Κοινοβουλίου δεν μπορεί, σχετικά με κακούργημα ή πλημμέλημα, να γίνει αντικείμενο συλλήψεως ή κάθε άλλου μέτρου στερητικού ή περιοριστικού της ελευθερίας παρὰ μόνο με την άδεια του προεδρείου της οικείας Βουλής. Αυτή η άδεια δεν απαιτείται σε περίπτωση αυτοφώρου κακούργηματος ή πλημμελήματος ή οριστικής καταδίκης. Ακόμη η κράτηση, τα στερητικά ή περιοριστικά της ελευθερίας μέτρα ή η δίωξη ενός μέλους του Κοινοβουλίου αναστέλλονται για τη διάρκεια της συνόδου, αν το απαιτήσει η οικεία βουλή. Τέλος η ενδιαφερόμενη Βουλή συνέρχεται αυτοδικαίως σε πρόσθετες συνεδριάσεις για να επιτρέψει, αν χρειασθεί, την εφαρμογή του ανώτερου εδάφιου.³⁸

³⁸ Κώστα Γ. Μαυριά και Αντώνη Μ. Παντελή, Συνταγματικά Κείμενα Ελληνικά Και Ξένα Τρίτη Έκδοση σελ 570 έως 571, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1996

3) ΤΑ 3 ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

Ο κύριος λόγος της ύπαρξης των Βουλευτικών ασυλιών και τις εξαιρέσεις των Βουλευτών από την αρχή της ισότητας στο Ελληνικό Σύνταγμα, είναι ότι οι Βουλευτές πέρα από απλοί πολίτες, είναι και μέλη της Βουλής, του άμεσου και συλλογικού οργάνου που σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 1 του Συντάγματος, ασκεί μαζί με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τη νομοθετική εξουσία. Πιο συγκεκριμένα ως μέλη αυτού του συλλογικού οργάνου, οι Βουλευτές υπόκεινται σε ένα ιδιαίτερο νομικό καθεστώς, που περιλαμβάνει τις θετικές προϋποθέσεις του άρθρου 55 παράγραφος 1 του Συντάγματος, που είναι η ελληνική ιθαγένεια, η νόμιμη ικανότητα του εκλέγειν και η συμπλήρωση του 25^{ου} έτους της ηλικίας τους, καθώς και αρνητικές προϋποθέσεις³⁹ γνωστές ως και ασυμβίβαστα κτήσης

³⁹ Άρθρο 56 του Ελληνικού Συντάγματος : 1) Έμμισθοι δημόσιοι λειτουργοί και υπάλληλοι, άλλοι υπάλληλοι του Δημοσίου, υπηρετούντες στις ένοπλες δυνάμεις και στα σώματα ασφαλείας, υπάλληλοι οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, διοικητές, υποδιοικητές ή πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων ή διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου ή κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου ή δημοσίων επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος ή επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι ούτε να εκλεγούν βουλευτές, αν δεν παραιτηθούν πριν από την ανακήρυξή τους ως υποψηφίων. Η παραίτηση συντελείται με μόνη τη γραπτή υποβολή της. Αποκλείεται η επάνοδος στην ενεργό υπηρεσία των στρατιωτικών που παραιτούνται. Τα ανώτερα αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης δεύτερου βαθμού δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι ούτε να εκλεγούν βουλευτές κατά τη διάρκεια της θητείας για την οποία εξελέγησαν, ακόμη και αν παραιτηθούν.

2) Από τους περιορισμούς της προηγούμενης παραγράφου εξαιρούνται οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Νόμος ορίζει τον τρόπο της αναπλήρωσής

του βουλευτικού αξιώματος⁴⁰, επίσης ειδικές διαδικασίες απώλειάς του⁴¹, καθώς και λειτουργικά προνόμια ή δικαιώματα

τους· κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου αναστέλλεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων των σχετικών με την ιδιότητα του καθηγητή που εκλέχθηκε.

3) Δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι, ούτε να εκλεγούν Βουλευτές σε όποια εκλογική περιφέρεια υπηρέτησαν ή σε όποια εκλογική περιφέρεια εκτεινόταν η τοπική αρμοδιότητά τους μέσα στους τελευταίους δεκαοκτώ μήνες της τετραετούς βουλευτικής περιόδου : α) Οι διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες και εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, πλην των σωματειακών, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και των δημόσιων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος. β) Τα μέλη των ανεξάρτητων αρχών που συγκροτούνται και λειτουργούν κατά το άρθρο 101Α, καθώς και των αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές) Οι ανώτεροι και ανώτατοι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας) Οι έμμισθοι υπάλληλοι του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεών τους, καθώς και των νομικών προσώπων και επιχειρήσεων της περίπτωσης α' που κατείχαν θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου διεύθυνσης ή άλλη αντίστοιχη, όπως ειδικότερα νόμος ορίζει. Υπάλληλοι που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο και είχαν ευρύτερη τοπική αρμοδιότητα υπάγονται στους περιορισμούς της παραγράφου αυτής ως προς εκλογικές περιφέρειες άλλες από αυτήν της έδρας τους, μόνο εφόσον κατείχαν θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου γενικής διεύθυνσης ή άλλη αντίστοιχη, όπως ειδικότερα νόμος ορίζει) Οι γενικοί ή ειδικοί γραμματείς υπουργείων ή αυτοτελών γενικών γραμματειών ή περιφερειών και όσοι ο νόμος εξομοιώνει με αυτούς. Δεν υπάγονται στους περιορισμούς της παραγράφου αυτής οι υποψήφιοι Βουλευτές Επικρατείας.

4) Πολιτικοί υπάλληλοι και στρατιωτικοί γενικά, που έχουν κατά το νόμο αναλάβει υποχρέωση να παραμείνουν στην υπηρεσία για ορισμένο χρόνο, δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι ούτε να εκλεγούν Βουλευτές όσο χρόνο διαρκεί η υποχρέωσή τους.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

⁴⁰ Ιωάννης Μ. Βαρβιτσιώτης, Η Ελληνική Βουλευτική Ασυλία και Ευρωπαϊκή Πραγματικότητα, σελ.5, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2000

⁴¹ Το Σύνταγμα προβλέπει αυτοδίκαιη έκπτωση από το αξίωμα του Βουλευτή στις περιπτώσεις των άρθρων 55 παράγραφος 2, όπου προβλέπει ότι Βουλευτής που στερήθηκε κάποιο από τα παραπάνω προσόντα εκπίπτει αυτοδικαίως από το Βουλευτικό αξίωμα, καθώς και του άρθρου 57 παράγραφος 2 όπου προβλέπει ότι οι

22

όπως το ακαταδίωκτο, το ανεύθυνο και το δικαίωμα άρνησης της μαρτυρίας, ως εγγύηση για την πλήρη και απρόσκοπτη άσκηση των καθηκόντων που το Σύνταγμα αναθέτει στους Έλληνες Βουλευτές⁴². Αυτά λειτουργικά δικαιώματα, γνωστά ως και Βουλευτικές ασυλίες περιγράφονται στα άρθρα 60,61 και 62 του ισχύοντος Συντάγματος, και προφανώς αποτελούν συνταγματικές διατάξεις εξαιρετικές, αφού καθιερώνουν εξαιρέσεις από την γενική αρχή της ισότητας των πολιτών άρθρο 4 παράγραφος 1 του Συντάγματος. Επίσης το άρθρο 61 παράγραφος 1 και 2 του Συντάγματος περιορίζει και το δικαίωμα στην τιμή⁴³, εφόσον

Βουλευτές που υπάγονται στις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου οφείλουν, μέσα σε οκτώ ημέρες αφότου η εκλογή τους γίνει οριστική, να επιλέξουν με δήλωσή τους μεταξύ του Βουλευτικού αξιώματος και των παραπάνω έργων ή ιδιοτήτων, αν παραλειφθεί αυτή η εμπρόθεσμη δήλωση, εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αξίωμα του Βουλευτή. Επίσης στο άρθρο 57 παράγραφος 3 που ορίζει ότι οι Βουλευτές που αποδέχονται οποιαδήποτε από τις ιδιότητες ή τα έργα που αναφέρονται σε αυτό ή στο προηγούμενο άρθρο και που χαρακτηρίζονται ότι αποτελούν κώλυμα για την υποψηφιότητα Βουλευτή ή ότι είναι ασυμβίβαστα με το Βουλευτικό αξίωμα, εκπίπτουν από το αξίωμα αυτό, όπως νόμος ορίζει. Τέλος στο άρθρο 57 παράγραφος 4 που προβλέπει ότι Ειδικός νόμος ορίζει τον τρόπο με τον οποίο συνεχίζονται ή εκχωρούνται ή διαλύονται συμβάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και έχουν αναληφθεί από Βουλευτή ή από επιχείρηση στην οποία αυτός μετείχε πριν από την απόκτηση της Βουλευτικής ιδιότητας ή με ασυμβίβαστη προς το αξίωμά του ιδιότητα.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

⁴² Ιωάννης Μ. Βαρβιτσιώτης, Η Ελληνική Βουλευτική Ασυλία και Ευρωπαϊκή Πραγματικότητα, σελ.6, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2000

⁴³ Άρθρο 5 παράγραφος 2 του Ελληνικού Συντάγματος: Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

επιτρέπει την ποινική δίωξη των βουλευτών μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση και μάλιστα μετά από σχετική άδεια της Βουλής. Τέλος το άρθρο 62 του Συντάγματος καθιερώνει εξαίρεση από την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών⁴⁴. Για τους λόγους αυτούς αυτές οι διατάξεις πρέπει να ερμηνεύονται στενά.⁴⁵

⁴⁴Άρθρο 26 : 1) Η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας

2) Η εκτελεστική λειτουργία ασκείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση

3) Η δικαστική λειτουργία ασκείται από τα Δικαστήρια και οι αποφάσεις τους εκτελούνται στο όνομα του Ελληνικού Λαού.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

⁴⁵ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 659, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

4) Το Ανεύθυνο του Βουλευτή και το δικαίωμα αρνήσεως της μαρτυρίας

I) Ιστορική προέλευση του Ανεύθυνου του Έλληνα Βουλευτή και του δικαιώματος αρνήσεως της μαρτυρίας του Έλληνα Βουλευτή

Ήδη από το Σύνταγμα της Τροιζήνας το 1827 καθιερώθηκε το ανεύθυνο του Βουλευτή, στο άρθρο 66 που όριζε ότι οι αντιπρόσωποι είναι ανεύθυνοι δι' όσα ομιλήσωσιν εντός της Βουλής. Η ίδια διάταξη επαναλήφθηκε στο άρθρο 150 του Συντάγματος του 1832. Στη συνέχεια στο Σύνταγμα του 1844 στο άρθρο 55 καθιέρωνε το ανεύθυνο του Βουλευτή και του Γερουσιαστή, υιοθετώντας το άρθρο 44 του Συντάγματος του Βελγίου του 1831 που καθιέρωνε ότι Βουλευτής ή Γερουσιαστής δεν καταδιώκεται, ουδ' οπωσδήποτε εξετάζεται, ένεκα γνώμης ή ψήφου, δοθείσης παρ' αυτού κατά την ενέργειαν των Βουλευτικών του καθηκόντων.⁴⁶ Η διάταξη αυτή περιλήφθηκε αμετάβλητη σε όλα τα μεταγενέστερα Συντάγματα.(άρθρο 62 Συντάγματος του 1864, 1911 και 1952, άρθρο 54 παράγραφος 1 του Συντάγματος του 1925 και άρθρο 56 παράγραφος 1 του Συντάγματος του 1927.) Τέλος το άρθρο 61 του κυβερνητικού σχεδίου Συντάγματος στην παράγραφο 1 επαναλάμβανε αμετάβλητη την προαναφερόμενη διάταξη των προηγούμενων Συνταγμάτων, αλλά περιλάμβανε και δύο νέες διατάξεις, που υιοθετούσαν κατά βάση τις διατάξεις του άρθρου 67 παραγράφους 2 και 3 του δικτατορικού Συντάγματος του 1968/1973. Έτσι στο άρθρο 61 παράγραφος 2 του κυβερνητικού σχεδίου Συντάγματος έλεγε

⁴⁶ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 659, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

ότι : Κατ' εξαίρεσιν, ο Βουλευτής ευθύνεται και διώκεται κατά νόμον δια συκοφαντικήν δυσφήμησιν, μετ' άδειαν της Βουλής. Η εκδίκασης της υποθέσεως εισάγεται εις το Εφετεϊόν, επιτρεπόμενης πάντοτε της αποδείξεως της αληθείας. Επίσης η παράγραφος 3 του ίδιου άρθρου ανέφερε ότι: Ο καθ' οιονδήποτε τρόπον ανακοινών το περιεχόμενον ερωτήσεων ή επερωτήσεων κατατεθειμένων εις την Βουλήν, προ της παροχής εγγράφου απαντήσεως ή της συζητήσεως αυτών έχει τας αυτάς ευθύνας οίας και ο ερωτών ή επερωτών Βουλευτής⁴⁷. Η Β' Υποεπιτροπή της Συνταγματικής Επιτροπής ομόφωνα διέγραψε τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 61, ενώ η Ολομέλεια αυτής υιοθέτησε αυτό κατ' ουσία αμετάβλητο και πρόσθεσε και μια τέταρτη παράγραφο που έλεγε ότι : Ο Βουλευτής δεν υποχρεούται εις μαρτυρίαν περί πληροφοριών εμπιστευθείσων εις αυτόν ή παρασχεθείσων υπ' αυτού εν τη άσκησει των καθηκόντων του, ούτε περί των παρασχόντων αυτάς προσώπων. Η κατάσχεσης εγγράφων απαγορεύεται, εις μέτρον εξικνείται το ως άνω δικαίωμα αρνήσεως μαρτυρίας. Η Βουλή ψήφισε το άρθρο του σχεδίου Συντάγματος της επιτροπής εκτός από την παράγραφο 3 και το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 4. ⁴⁸ Και έτσι διατυπώθηκε τελικά το άρθρο 61 του Συντάγματος του 1975 που έχει ισχύ μέχρι σήμερα και ανέφερε ότι:

- 1) Ο Βουλευτής δεν καταδιώκεται, ουδ' οπωσδήποτε εξετάζεται, ένεκα γνώμης ή ψήφου δοθείσης παρ' αυτού κατά την άσκηση των Βουλευτικών καθηκόντων.⁴⁹

⁴⁷ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 659 , Νομική Βιβλιοθήκη 2011

⁴⁸ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 660, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

⁴⁹ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 660, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

- 2) Ο Βουλευτής διώκεται μόνον δια συκοφαντικήν δυσφήμησιν κατά νόμον, μετ' άδειαν της Βουλής. Αρμόδιον δια την εκδίκασιν είναι το Εφετείον. Η άδεια θεωρείται ως οριστικώς μη παρασχεθείσα, εάν η Βουλή δεν αποφανθεί εντός τεσσαράκοντα πέντε ημερών από τη περιελεύσεως τη εγκλήσεως εις τον Πρόεδρον της Βουλής. Εν αρνήσει χορηγήσεως της αδείας ή παρελθούσης απράκτου της προθεσμίας, η πράξης θεωρείται ανέγκλητος. Η παράγραφος αυτή έχει εφαρμογήν από της προσεχούς Βουλευτικής περιόδου.⁵⁰
- 3) Ο Βουλευτής δεν υποχρεούται εις μαρτυρίαν περί πληροφοριών περιελθουσών εις αυτόν ή παρασχεθεισών υπ' αυτού εν τη ενασκήσει των καθηκόντων του, ούτε περί των προσώπων τα οποία ενεπιστεύθησαν εις αυτόν τας πληροφορίας ή εις τα οποία ούτος παρέσχε ταύτας.⁵¹

⁵⁰ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 660, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

⁵¹ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 660, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

II) Το ανεύθυνο του Έλληνα Βουλευτή

A)Πιο και τι είναι το ανεύθυνο

Σήμερα το ανεύθυνο του Έλληνα Βουλευτή προβλέπεται και ρυθμίζεται από το άρθρο 61 παραγράφους 1 και 2.⁵² Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 61 καθιερώνει το λεγόμενο ανεύθυνο του Έλληνα Βουλευτή για γνώμη ή ψήφο που έδωσε κατά την άσκηση των Βουλευτικών καθηκόντων, δηλαδή κατά αρχήν στην Βουλή και στις επιτροπές της.⁵³ Το ανεύθυνο συνιστά θεσμική εγγύηση, που αποβλέπει στην ανεπηρέαστη και εύρυθμη εκτέλεση των καθηκόντων του Βουλευτή κατά την άσκηση του λειτουργήματός του.⁵⁴ Το ανεύθυνο δεν αποτελεί δικαίωμα, αλλά ούτε και προνόμιο του Βουλευτή, αλλά πρόκειται για κανόνα του συνταγματικού δικαίου που θεσπίζεται για την εξυπηρέτηση του δημοσίου

⁵² Άρθρο 61 : 1) Ο Βουλευτής δεν καταδιώκεται ούτε εξετάζεται με οποιονδήποτε τρόπο για γνώμη ή ψήφο που έδωσε κατά την άσκηση των Βουλευτικών καθηκόντων.

2) Ο Βουλευτής διώκεται μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, κατά το νόμο, ύστερα από άδεια της Βουλής. Αρμόδιο για την εκδίκαση είναι το Εφετείο. Η άδεια θεωρείται ότι οριστικά δεν δόθηκε, αν η Βουλή δεν αποφανθεί μέσα σε σαράντα πέντε ημέρες αφότου η έγκληση περιήλθε στον Πρόεδρο της Βουλής. Αν η Βουλή αρνηθεί να δώσει την άδεια ή αν περάσει άπρακτη η προθεσμία, η πράξη θεωρείται ανέγκλητη.

Η παράγραφος αυτή έχει εφαρμογή από την προσεχή Βουλευτική περίοδο.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

⁵³ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 660, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

⁵⁴ Ιωάννης Μ. Βαρβιτσιώτης, Η Ελληνική Βουλευτική Ασυλία και Ευρωπαϊκή Πραγματικότητα, σελ.11, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2000

συμφέροντος.⁵⁵ Συνεπώς ο Βουλευτής δεν μπορεί να ζητήσει απαλλαγή από το ανεύθυνο αυτό, γιατί δεν πρόκειται για δικαίωμα που χωρεί παραίτηση, αλλά για υποχρεωτικό κανόνα δικαίου, που μάλιστα γίνεται δεκτό ότι ούτε με άδεια της Βουλής γίνεται να αρθεί το ανεύθυνο του Βουλευτή.⁵⁶

Β) Τι δεν καλύπτει το ανεύθυνο

Το ανεύθυνο του Έλληνα Βουλευτή δεν καλύπτει πράξεις που έγιναν εκτός των καθηκόντων του, όπως είναι οι απόψεις που εκφράζει αυτός σε ιδιώτες ή δημόσιες συζητήσεις με άλλους Βουλευτές, είτε συζητήσεις με εκλογείς του, ή λόγοι ενώπιον των υποστηρικτών του ή των οργάνων του κόμματός του εκτός Βουλής, είτε η δράση του σε χώρους που πραγματοποιείτε απεργία ή συγκέντρωση διαμαρτυρίας ή πορεία. Επιπλέον το ανεύθυνο δεν καλύπτει συνεντεύξεις και δηλώσεις του Βουλευτή στον τύπο για γεγονότα που διαδραματίστηκαν μέσα στη Βουλή ή πρωτότυπα δημοσιεύματα του Βουλευτή μέσω του τύπου.⁵⁷ Δηλαδή κείμενα τα οποία δεν αποτελούν αγορεύσεις ή γνώμες του Βουλευτή, που αναπτύχθηκαν μέσα στο κοινοβούλιο, γιατί σε αυτή την περίπτωση θα πρόκειται για να αναδημοσίευση συζητήσεων της Βουλής ή των πρακτικών της, και άρα ο Βουλευτής για την οποιαδήποτε αναδημοσίευση των πρακτικών θα καλύπτεται από την αρχή της δημοσιότητας.⁵⁸ Όπως καταλαβαίνουμε εκφράσεις εκτός Βουλής καλύπτονται από το ανεύθυνο μόνο όταν έχουν

⁵⁵ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 661, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

⁵⁶ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 152, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

⁵⁷ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 149, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

⁵⁸ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 149, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

ήδη διατυπωθεί μέσα στη Βουλή και δημοσιεύονται από τον Βουλευτή στον τύπο χωρίς παραλλαγές. Οτιδήποτε προσθέτει και άλλες πρωτότυπες σκέψεις του Βουλευτή, δεν καλύπτεται από το ανεύθυνο. Ακόμη όταν ο Βουλευτής επαναλαμβάνει έστω επακριβώς σε ιδιωτική συγκέντρωση τις απόψεις που εξέφρασε στην Βουλή, δεν καλύπτεται από το ανεύθυνο, αφού πρόκειται για δραστηριότητα εκτός Βουλής και δεν έχει την μορφή δημοσιεύσεως δια του τύπου. Επίσης κατά την πιο σωστή άποψη το ανεύθυνο δεν ισχύει και όταν ο Βουλευτής δημοσιεύσει τις αγορεύσεις του σε αυτοτελές και ιδιαίτερο τεύχος, γιατί δεν καλύπτεται από το ανεύθυνο κατά εφαρμογή της αρχής της δημοσιότητας, εκτός και αν πρόκειται περί απλής αναδημοσίευσης των πρακτικών της Βουλής. Επιπλέον δεν αναγνωρίζεται το μεταγενέστερο ανεύθυνο με αναδρομικότητα, δηλαδή να διατύπωση μία γνώμη ο Βουλευτής πρώτα εκτός Βουλής και μετά εντός Βουλής και να του αναγνωρίζεται ανεύθυνο για την πρώτη δήλωση του.⁵⁹ Τέλος το ανεύθυνο δεν περιλαμβάνει τι αξιόποινες πράξεις, που διαπράττονται κατά την άσκηση των Βουλευτικών καθηκόντων και φυσικά δεν σχετίζονται με την έκφραση γνώμης ή ψήφου του Βουλευτή, όπως πχ είναι οι σωματικές βλάβες, η φθορά ξένης περιουσίας, ανθρωποκτονία.⁶⁰

⁵⁹ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 150, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

⁶⁰ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 660, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

Γ) Τι καλύπτεται από το ανεύθυνο

Το ανεύθυνο καλύπτει μόνο γνώμη ή ψήφο που έδωσε ο Βουλευτής κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Γίνεται δεκτό ότι σαν γνώμη που εξέφρασε ο Βουλευτής θεωρείται είτε η πρόταση νόμου ή τροπολογία που κατατίθεται στην Βουλή, είτε εκθέσεις ή εισηγήσεις που υποβάλλονται στην Βουλή και στις κοινοβουλευτικές επιτροπές της, είτε τις αγορεύσεις τους στις συνεδριάσεις της Βουλής και στις επιτροπές της.⁶¹Επειδή όμως ο Βουλευτής συμμετέχει στη διαμόρφωση της πολιτικής της χώρας με απόψεις που εκφράζει και εκτός της Βουλής, οι οποίες συνιστούν κρίσεις για το κυβερνητικό έργο, τη δημόσια ζωή και την οικονομία της χώρας, τις σχέσεις με άλλα κράτη και εν γένει ζητήματα εθνικού ενδιαφερόμενος, και που αποτελούν, κατά κάποιον τρόπο, γνώμη του Βουλευτή που έχει σχέση με την εκτέλεση των καθηκόντων του. Ορθό είναι επομένως να γίνει δεκτό, ότι και σε αυτές τις περιπτώσεις ισχύει το Βουλευτικό ανεύθυνο.⁶² Η γνώμη λοιπόν αυτή που καλύπτεται από το ανεύθυνο, μπορεί να εκφράζεται είτε προφορικά, είτε γραπτά, είτε δια σχημάτων, είτε τέλος και με μια υβριστική χειρονομία.⁶³ Όταν λέμε ότι το ανεύθυνο καλύπτει κάθε ψήφο που έδωσε ο Βουλευτής, αναφερόμαστε γενικώς και συνεπώς καλύπτει όχι μόνο την ψήφο που δίνει ο Βουλευτής κατά την διαδικασία ψηφίσεως των διαφόρων νομοσχεδίων, αλλά και κάθε ψήφο που του ζητείται και πρέπει να δοθεί

⁶¹ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 146, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

⁶² Κώστας Γ. Μαυριάς Συνταγματικό Δίκαιο Τρίτη Έκδοση σελ. 648, Αντ.Ν. Σάκκουλα 2004

⁶³ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 661, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

μέσα στην Βουλή ή στις επιτροπές της.⁶⁴ Το ανεύθυνο του Βουλευτή είναι απόλυτο με την έννοια ότι αποκλείει κάθε ευθύνη του Βουλευτή και πιο συγκεκριμένα, την ποινική, πειθαρχική, πολιτική και αστική ευθύνη του Βουλευτή.⁶⁵ Το ανεύθυνο του Βουλευτή δεν αίρει τον άδικο χαρακτήρα των πράξεων που τυχόν έχει λάβει μέρος ο Βουλευτής.⁶⁶ Συνεπώς οι τυχόν συμμετέτοχοι στην πράξη αυτή θα διωχθούν κανονικά εφ' όσον δεν έχουν την Βουλευτική ιδιότητα. Τέλος δίνεται το δικαίωμα άμυνας τρίτου κατά της παρανόμου πράξεως.⁶⁷

αα) Ποινικό Ανεύθυνο του Βουλευτή

Ο Βουλευτής είναι ποινικά ανεύθυνος για ψήφο ή γνώμη κατά την άσκηση των καθηκόντων του, δηλαδή δεν μπορεί να ασκηθεί προσωπική δίωξη εναντίον Βουλευτή για την έκφραση της γνώμης του και την διάθεση της ψήφου του με οποιονδήποτε τρόπο κατά την άσκηση των Βουλευτικών του καθηκόντων.⁶⁸

ββ) Αστικό ανεύθυνο του Βουλευτή

⁶⁴ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975 _ Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 147, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

⁶⁵ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 662, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

⁶⁶ Αντώνη Μ. Παντελή Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου 2^η Έκδοση σελ.327, Α. Α. Λιβάνη 2007

⁶⁷ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975 _ Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 148, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

⁶⁸ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 662, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

Με το αστικό ανεύθυνο του Έλληνα Βουλευτή αποκλείεται η έγερση αγωγής που αξιώνει αποζημίωση ή χρηματική ικανοποίηση, λόγω ζημίας, ηθικής ή υλικής, που ενδεχομένως υπέστησαν τρίτοι λόγω της ψήφου ή γνώμης του Βουλευτή.⁶⁹

γγ) Πολιτικό ανεύθυνο του Βουλευτή

Ούτε οι εκλογείς μπορούν να ανακαλέσουν την δοθείσα εντολή, ούτε το κόμμα του μπορεί να του αφαιρέσει την Βουλευτική ιδιότητα, παρά μόνον να τον διαγράψει από τα μέλη του, για ψήφο ή γνώμη που εξέφρασε ο Βουλευτής.⁷⁰

δδ) Το πειθαρχικό ανεύθυνο του Βουλευτή

Ο Βουλευτής είναι πειθαρχικά ανεύθυνος για ψήφο ή γνώμη που έδωσε κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Πιο συγκεκριμένα ο Βουλευτής δεν μπορεί να διώκεται πειθαρχικά από οποιαδήποτε αρχή εκτός της Βουλής. Δηλαδή αν ο Βουλευτής κατέχει ταυτόχρονα και άλλη ιδιότητα ή θέση πχ του δικηγόρου ή του καθηγητή ενός ανωτάτου εκπαιδευτικού ιδρύματος, δεν μπορεί να διώκεται πειθαρχικά για γνώμη ή ψήφο κατά την άσκηση των Βουλευτικών του καθηκόντων. Ο Βουλευτής σύμφωνα με το άρθρο 65

⁶⁹ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 147, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

⁷⁰ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 148, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

παράγραφος 4 του Συντάγματος⁷¹ μπορεί να διώκεται πειθαρχικά μόνο από την Βουλή, όπως περιγράφουν οι διατάξεις των άρθρων 77-82⁷² του κανονισμού της Βουλής.⁷³

⁷¹ Άρθρο 65 παράγραφος 4 : Ο Πρόεδρος της Βουλής διευθύνει τις εργασίες του Σώματος, μεριμνά για τη διασφάλιση την ανεμπόδιστης διεξαγωγής των εργασιών του, την κατοχύρωση της ελεύθερης γνώμης και έκφρασης των Βουλευτών, και την τήρηση της τάξης · ο Πρόεδρος μπορεί να λάβει και πειθαρχικά μέτρα σύμφωνα με όσα ορίζει ο κανονισμός της Βουλής εναντίον κάθε Βουλευτή που παρεκτρέπεται.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας

⁷² Άρθρο 77: Τήρηση του Κανονισμού - πειθαρχικά μέτρα

1. Οι Βουλευτές οφείλουν να τηρούν τον Κανονισμό και να συμμορφώνονται με τις υποδείξεις του Προέδρου της Βουλής.

2. Οι Βουλευτές, που φρονούν ότι συνάδελφός τους παραβιάζει τον Κανονισμό, δεν επιτρέπεται να κάνουν παρατηρήσεις απευθείας σ' αυτόν, αλλά απευθύνονται στον Πρόεδρο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 67 παρ. 3. (Άρθρο 67: Παρεμπίπτοντα ζητήματα, 3. Οι αιτιάσεις α' και β' της προηγούμενης παραγράφου υποβάλλονται γραπτώς στον Πρόεδρο της Βουλής από δύο τουλάχιστον Βουλευτές. Σε κάθε άλλη περίπτωση τα παρεμπίπτοντα ζητήματα προτείνονται επίσης γραπτώς από το ένα τριακοστό (1/30) του όλου αριθμού των Βουλευτών. Ο λόγος δίνεται στον πρώτο από όσους υπογράφουν.)

3. Ο Πρόεδρος μπορεί να λάβει πειθαρχικά μέτρα εναντίον κάθε Βουλευτή που παραβιάζει τον Κανονισμό ή επιδεικνύει ανάρμοστη συμπεριφορά στις συνεδριάσεις και στις συζητήσεις της Βουλής.

4. Ανάρμοστη συμπεριφορά σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο αποτελούν: α) η παρεμπόδιση της ομαλής διεξαγωγής των συνεδριάσεων ή των συζητήσεων και η διατάραξη της τάξης σ' αυτές, είτε με πρόκληση θορύβου ή αταξίας είτε με οποιονδήποτε άλλον τρόπο· β) η διακοπή των ομιλητών χωρίς τη συγκατάθεσή τους και την άδεια του Προέδρου ή η αποδοκιμασία τους με λόγια ή έργα· γ) η ομιλία χωρίς την προηγούμενη άδεια του Προέδρου· δ) η απρεπής συμπεριφορά με λόγια ή έργα· ε) η έλλειψη του οφειλόμενου σεβασμού προς το Προεδρείο, τη σοβαρότητα του έργου και την αποστολή της Βουλής· στ) η μη συμμόρφωση με τις υποδείξεις του Προέδρου· ζ) η χρησιμοποίηση προσβλητικών εκφράσεων κατά της τιμής και της υπόληψης του Προέδρου της Δημοκρατίας, των μελών της Βουλής, του Προεδρείου της και των

μελών της Κυβέρνησης· η) η καταφρόνηση του Συντάγματος και των πολιτειακών θεσμών με λόγια ή έργα.

5. Τα πειθαρχικά μέτρα που επιβάλλονται στους Βουλευτές για ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά είναι: α) η ανάκληση στην τάξη· β) η στέρηση του δικαιώματος του λόγου· γ) η μομφή για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά και δ) ο προσωρινός αποκλεισμός από τις συνεδριάσεις.

6. Τα πειθαρχικά μέτρα επιβάλλονται στην ίδια συνεδρίαση στην οποία έλαβε χώρα ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά με την επιφύλαξη του άρθρου 81 παρ. 3.

Άρθρο 78:Ανάκληση στην τάξη

1. Ο Πρόεδρος, αφού τον προειδοποιήσει, ανακαλεί στην τάξη το Βουλευτή που επιδεικνύει την κατά το άρθρο 77 παρ. 3 ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά στις συνεδριάσεις της Βουλής.

2. Η ανάκληση στην τάξη μπορεί να μην επιβληθεί από τον Πρόεδρο, αν ο Βουλευτής ανακαλέσει όσα είπε ή εκφράσει τη λύπη του για όσα έπραξε ή δώσει επαρκείς εξηγήσεις για τη στάση του και αυτές κριθούν ικανοποιητικές.

3. Αν μετά την ανάκλησή του στην τάξη ο Βουλευτής προβεί σε ικανοποιητική επανόρθωση, ο Πρόεδρος που τον είχε ανακαλέσει στην τάξη δίνει εντολή να διαγραφούν από τα Πρακτικά τα επίμαχα σημεία της ανεπίτρεπτης ή ανάρμοστης συμπεριφοράς του, της ανάκλησης στην τάξη και της σχετικής συζήτησης.

Άρθρο 79:Στέρηση του λόγου

1. Αν ο Βουλευτής που ανακλήθηκε στην τάξη, κατά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, συνεχίζει την ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά του, ο Πρόεδρος μπορεί να του στερήσει το λόγο έως το τέλος της συζήτησης του θέματος κατά την οποία ανέκυψε το ζήτημα και, σε σοβαρές περιπτώσεις, με απόφαση της Βουλής, έως το τέλος της συνεδρίασης.

2. Πριν του στερήσει το δικαίωμα του λόγου, ο Πρόεδρος εγείρεται από τη θέση του και καλεί το Βουλευτή να σταματήσει αμέσως τη συνεχιζόμενη ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά του. Αν δεν συμμορφωθεί, ο Πρόεδρος απαγγέλλει την ποινή της στέρησης του δικαιώματος του λόγου.

Άρθρο 80:Μομφή για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά

1. Σε ιδιαίτερα σοβαρές περιπτώσεις ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί, κατά την κρίση του, αντί των πειθαρχικών μέτρων των προηγούμενων άρθρων, να διατυπώσει προς τη Βουλή πρόταση μομφής για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά εναντίον Βουλευτή που υπέπεσε ή επιμένει στην αναφερόμενη στο άρθρο 77 παρ. 3 ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά.
2. Μετά την πρόταση του Προέδρου για απόδοση μομφής, ο ενδιαφερόμενος καλείται να δώσει εξηγήσεις για πέντε (5) λεπτά της ώρας το πολύ, μετά τις οποίες, εάν ο Πρόεδρος διατηρεί την πρότασή του, η Βουλή αποφασίζει με ανάταση και χωρίς συζήτηση.
3. Η απόφαση της Βουλής για τη διατύπωση μομφής για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά εναντίον Βουλευτή συνεπάγεται αυτοδικαίως την περικοπή του ενός τετάρτου (1/4) της μηνιαίας αποζημίωσής του.

Άρθρο 81:Προσωρινός αποκλεισμός από τις συνεδριάσεις

1. Προσωρινός αποκλεισμός από τις συνεδριάσεις επιβάλλεται στο Βουλευτή που: α) συνεχίζει την ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά του, αν και διατυπώθηκε εναντίον του μομφή για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά· β) επιβάλλει ή προσπαθεί να επιβάλει με βία ή απειλή βίας στη Βουλή ή σε μέλος της την ενέργεια ή την παράλειψη πράξης που ανάγεται στην αποστολή τους και γ) παρεμποδίζει με πρόθεση και με οποιονδήποτε τρόπο την ελεύθερη και αβίαστη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.
2. Αμέσως μετά τη διάπραξη ενός από τα παραπτώματα της προηγούμενης παραγράφου ο Πρόεδρος μπορεί ή να διατάξει την άμεση απομάκρυνση του υπαιτίου ή να τον καλέσει να δώσει εξηγήσεις και, αν τις κρίνει ανεπαρκείς, να διατάξει την απομάκρυνση του.
3. Η Βουλή, κατά την αμέσως επόμενη από την απομάκρυνση του Βουλευτή συνεδρίαση, μπορεί μετά πρόταση του Προέδρου της ή του ενός εικοστού (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών να επεκτείνει τον αποκλεισμό του υπαιτίου Βουλευτή από τις συνεδριάσεις της Βουλής έως δεκαπέντε ημέρες. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με ανάταση, αφού προηγουμένως ακουστούν ένας από τους υπέρ της πρότασης, ένας από τους εναντίον της και ο υπαίτιος Βουλευτής, καθένας για δέκα (10) λεπτά της ώρας.

4. Ο αποκλεισμός Βουλευτή από τις συνεδριάσεις της Βουλής συνεπάγεται αυτοδικαίως: α) τη στέρηση του δικαιώματος του Βουλευτή να μετέχει στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας, του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και των Επιτροπών της Βουλής για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί ο αποκλεισμός και β) την περικοπή του ενός δευτέρου (1/2) της μηνιαίας βουλευτικής αποζημίωσής του.

5. Ο Βουλευτής στον οποίο επιβλήθηκε η πειθαρχική ποινή του αποκλεισμού από τις συνεδριάσεις της Βουλής δικαιούται να μετέχει μόνο στις ονομαστικές και μυστικές ψηφοφορίες. Μετά τη διεξαγωγή τους αποχωρεί αμέσως από την αίθουσα των συνεδριάσεων.

6. Ο Πρόεδρος της Βουλής δίνει τις απαραίτητες εντολές για την εκτέλεση των αποφάσεων των παραγράφων 2 και 3 με όλα τα μέσα που κρίνει πρόσφορα.

Άρθρο 82:Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων στις επιτροπές

1. Οι διατάξεις των άρθρων 77 έως 81, όπως συμπληρώνονται και τροποποιούνται με τις επόμενες διατάξεις, εφαρμόζονται αναλόγως και στις συνεδριάσεις των επιτροπών της Βουλής.

*2. Οι διατάξεις των άρθρων 67, 68, 93, 99, 100 και 106 εφαρμόζονται αναλόγως και στις συνεδριάσεις των διαρκών επιτροπών όταν ασκούν νομοθετικό έργο κατά το άρθρο 72 παρ. 2 του Συντάγματος. Στην περίπτωση αυτήν τα προβλεπόμενα στα άρθρα 67, 93, 99 και 106 ποσοστά βουλευτών ορίζονται στο 1/10 του όλου αριθμού των μελών της επιτροπής. Στις συνεδριάσεις αυτές μπορεί να παρίστανται και να λαμβάνουν το λόγο, χωρίς δικαίωμα ψήφου εάν δεν είναι μέλη της επιτροπής, οι αναπληρωτές των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 97.

3. Ο αποκλεισμός Βουλευτή από τις συνεδριάσεις των επιτροπών της Βουλής συνεπάγεται τη στέρηση του δικαιώματος του Βουλευτή να μετέχει στις συνεδριάσεις αυτές.

4. Ο Βουλευτής που αποκλείστηκε από τις συνεδριάσεις των επιτροπών της Βουλής δικαιούται να μετέχει στις ψηφοφορίες τους. Μετά τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας αποχωρεί αμέσως από την αίθουσα των συνεδριάσεων.

<http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/Kanonismos-tis-Voulis/>

⁷³ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 663, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

Δ)Διάρκεια του ανεύθυνου και σε ποιούς περιλαμβάνει

Το ανεύθυνο αρχίζει από την ορκωμοσία του Βουλευτή και είναι χρονικά απεριορίστο, επομένως δεν μπορεί να διωχθεί ποτέ για γνώμη ή ψήφο που έδωσε κατά την άσκηση των καθηκόντων του είτε κατά τον χρόνο κατά τον οποίο έχει τη Βουλευτική ιδιότητα είτε και όταν δεν είναι πια Βουλευτής.⁷⁴ Το ανεύθυνο αφορά γνώμη ή ψήφο του Βουλευτού, επομένως ο Υπουργός, που δεν είναι συγχρόνως και Βουλευτής, δεν καλύπτεται από την διάταξη του άρθρου 61 παράγραφος 1. Επίσης ο Υπουργός που είναι και Βουλευτής υπάγεται στο ανεύθυνο μόνο για γνώμη που εκφέρει ως Βουλευτής και όχι ως Υπουργός⁷⁵. Τέλος οι απαντήσεις που δίνει ο

⁷⁴ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 661, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

⁷⁵ Άρθρο 85: Τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου, καθώς και οι Υφυπουργοί είναι συλλογικώς υπεύθυνοι για τη γενική πολιτική της Κυβέρνησης και καθένας από αυτούς για τις πράξεις ή παραλείψεις της αρμοδιότητάς του, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων για την ευθύνη των Υπουργών. Σε καμία περίπτωση η έγγραφη ή προφορική εντολή του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν απαλλάσσει τους Υπουργούς και τους Υφυπουργούς από την ευθύνη τους.

Άρθρο 86: 1. Μόνο η Βουλή έχει την αρμοδιότητα να ασκεί δίωξη κατά όσων διατελούν ή διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, όπως νόμος ορίζει. Απαγορεύεται η θέσπιση ιδιώνυμων υπουργικών αδικημάτων. 2. Δίωξη, ανάκριση, προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση κατά των προσώπων και για τα αδικήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν επιτρέπεται χωρίς προηγούμενη απόφαση της Βουλής κατά την παράγραφο 3. Αν στο πλαίσιο άλλης ανάκρισης, προανάκρισης, προκαταρκτικής εξέτασης ή διοικητικής εξέτασης προκύψουν στοιχεία, τα οποία σχετίζονται με τα πρόσωπα και τα αδικήματα της προηγούμενης παραγράφου, αυτά διαβιβάζονται αμελλητί στη Βουλή

από αυτόν που ενεργεί την ανάκριση, προανάκριση ή εξέταση.

3. Πρόταση άσκησης δίωξης υποβάλλεται από τριάντα τουλάχιστον βουλευτές. Η Βουλή, με απόφασή της που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, συγκροτεί ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, διαφορετικά, η πρόταση απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη. Το πόρισμα της επιτροπής του προηγούμενου εδαφίου εισάγεται στην Ολομέλεια της Βουλής η οποία αποφασίζει για την άσκηση ή μη δίωξης. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών. Η Βουλή μπορεί να ασκήσει την κατά την παράγραφο 1 αρμοδιότητά της μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος. Με τη διαδικασία και την πλειοψηφία του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής η Βουλή μπορεί οποτεδήποτε να ανακαλεί την απόφασή της ή να αναστέλλει τη δίωξη, την προδικασία ή την κύρια διαδικασία.

4. Αρμόδιο για την εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων σε πρώτο και τελευταίο βαθμό είναι, ως ανώτατο δικαστήριο, Ειδικό Δικαστήριο που συγκροτείται για κάθε υπόθεση από έξι μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας και επτά μέλη του Αρείου Πάγου. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη του Ειδικού Δικαστηρίου κληρώνονται, μετά την άσκηση δίωξης, από τον Πρόεδρο της Βουλής σε δημόσια συνεδρίαση της Βουλής, μεταξύ των μελών των δύο ανώτατων αυτών δικαστηρίων, που έχουν διορισθεί ή προαχθεί στο βαθμό που κατέχουν πριν από την υποβολή πρότασης για άσκηση δίωξης. Του Ειδικού Δικαστηρίου προεδρεύει ο ανώτερος σε βαθμό από τα μέλη του Αρείου Πάγου που κληρώθηκαν και μεταξύ ομοιοβαθμων ο αρχαιότερος. Στο πλαίσιο του Ειδικού Δικαστηρίου της παραγράφου αυτής λειτουργεί Δικαστικό Συμβούλιο που συγκροτείται για κάθε υπόθεση από δύο μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας και τρία μέλη του Αρείου Πάγου. Τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου δεν μπορεί να είναι και μέλη του Ειδικού Δικαστηρίου. Με απόφαση του Δικαστικού Συμβουλίου ορίζεται ένα από τα μέλη του που ανήκει στον Άρειο Πάγο ως ανακριτής. Η προδικασία λήγει με την έκδοση βουλεύματος. Καθήκοντα εισαγγελέα στο Ειδικό Δικαστήριο και στο Δικαστικό Συμβούλιο της παραγράφου αυτής ασκεί μέλος της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου που κληρώνεται μαζί με τον αναπληρωτή του. Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και για τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου ενώ το δεύτερο εδάφιο και για τον εισαγγελέα. Σε περίπτωση παραπομπής προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου συμπαραπέμπονται και οι τυχόν συμμέτοχοι, όπως νόμος ορίζει.

5. Αν για οποιονδήποτε άλλο λόγο, στον οποίο περιλαμβάνεται και η παραγραφή, δεν περατωθεί η διαδικασία που αφορά δίωξη κατά προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, η Βουλή μπορεί, ύστερα από αίτηση του ίδιου ή των κληρονόμων του, να συστήσει ειδική επιτροπή στην οποία μπορούν να μετέχουν και ανώτατοι δικαστικοί λειτουργοί για τον έλεγχο της κατηγορίας.

Βουλευτής Υπουργός σε ερωτήσεις και επερωτήσεις στη Βουλή, θεωρούνται ότι δίνονται με την Υπουργική ιδιότητα και όχι την Βουλευτική, άρα δεν καλύπτονται από το ανεύθυνο του Βουλευτή⁷⁶

⁷⁶ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 153-154, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

Ε) Εξαιρέσεις του ανεύθυνου του Βουλευτή κατά την ψήφο ή γνώμη του

Από το ανεύθυνο δεν καλύπτει την δωροδοκία του Βουλευτή για την ψήφο ή την γνώμη του κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Η δωροδοκία του Βουλευτή για την ψήφο του τιμωρείται από το άρθρο 159 παράγραφος 2 του ποινικού κώδικα που προβλέπει ότι « Ο Βουλευτής που σχετικά με κάποια από τις εκλογές ή ψηφοφορίες της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου (που διενεργείται από την Βουλή ή κάποια επιτροπή της) δέχεται την παροχή ή την υπόσχεση δώρων ή άλλων ωφελημάτων που δεν οφείλονται ή απαιτεί τέτοια ως αντάλλαγμα για να μην λάβει μέρος στην εκλογή ή στην ψηφοφορία ή για να ψηφίσει με ορισμένο τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή».⁷⁷Επίσης στην πρώτη υποπαράγραφο του άρθρου 61 παράγραφος 1⁷⁸ του Συντάγματος θεσπίζεται μια εξαίρεση από την αρχή του ποινικά ανεύθυνου του Βουλευτή για συκοφαντική δυσφήμιση.

⁷⁷ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 660, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

⁷⁸ Άρθρο 61 παράγραφος 2. Ο βουλευτής διώκεται μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, κατά το νόμο, ύστερα από άδεια της Βουλής. Αρμόδιο για την εκδίκαση είναι το Εφετείο. Η άδεια θεωρείται ότι οριστικά δεν δόθηκε, αν η Βουλή δεν αποφανθεί μέσα σε σαράντα πέντε ημέρες αφότου η έγκληση περιήλθε στον Πρόεδρο της Βουλής. Αν η Βουλή αρνηθεί να δώσει την άδεια ή αν περάσει άπρακτη η προθεσμία, η πράξη θεωρείται
ανέγκλητη.
Η παράγραφος αυτή έχει εφαρμογή από την προσεχή βουλευτική περίοδο.

Η χορήγηση της άδειας για δίωξη του Βουλευτή ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 83⁷⁹ του κανονισμού της Βουλής, οι οποίες θα εκτεθούν κατά την ερμηνεία του άρθρου 62⁸⁰ του Συντάγματος.⁸¹

⁷⁹ Άρθρο 83:

1. Οι αιτήσεις της εισαγγελικής αρχής για τη χορήγηση άδειας άσκησης ποινικής δίωξης κατά Βουλευτή, σύμφωνα με τα άρθρα 61 παρ.2 και 62 παρ. 1 του Συντάγματος, αφού ελεγχθούν από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, υποβάλλονται στη Βουλή δια του Υπουργού Δικαιοσύνης και καταχωρίζονται σε ιδιαίτερο βιβλίο κατά τη σειρά της υποβολής τους.

2. Οι αιτήσεις αυτές, αμέσως μετά την υποβολή τους, παραπέμπονται από τον Πρόεδρο της Βουλής στην Επιτροπή Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας του άρθρου 43Α παρ. 1 περ. ΗΕ.

3. Η Επιτροπή, αφού ακούσει τον Βουλευτή του οποίου ζητείται η άρση της ασυλίας, εφόσον αυτός το επιθυμεί και τον οποίο σε κάθε περίπτωση προσκαλεί προς τούτο ο Πρόεδρος της Επιτροπής τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση της, ερευνά εάν η πράξη για την οποία ζητείται αυτή συνδέεται με την πολιτική ή κοινοβουλευτική δραστηριότητα του Βουλευτή ή η δίωξη, η μήνυση ή η έγκληση υποκρύπτει πολιτική σκοπιμότητα και σε αντίθετη περίπτωση εισηγείται την άρση της ασυλίας.

4. Η Επιτροπή δεν εξετάζει τη βασιμότητα της κατηγορίας κατά του Βουλευτή και συντάσσει σχετική έκθεση εντός της προθεσμίας που τάσσει το παραπεμπτικό έγγραφο του Προέδρου της Βουλής. Η έκθεση της Επιτροπής είναι αιτιολογημένη.

5. Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από την Κυβέρνηση την παράδοση των εγγράφων που θεωρεί αναγκαία για τη λήψη της απόφασής της. Η Κυβέρνηση μπορεί να αρνηθεί την παράδοσή τους μόνο για λόγους εθνικής άμυνας ή ασφάλειας. Στην περίπτωση αυτή, τα έγγραφα παραδίδονται στον Πρόεδρο της Βουλής, ο οποίος τα θέτει υπόψη του ενδιαφερόμενου Βουλευτή και των μελών της Επιτροπής. Μετά την περαίωση της όλης διαδικασίας, τα έγγραφα επιστρέφονται.

6. Οι αιτήσεις για την άρση της βουλευτικής ασυλίας εγγράφονται στην ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας της Βουλής μετά την υποβολή της έκθεσης της Επιτροπής.

Σε κάθε περίπτωση οι αιτήσεις εγγράφονται υποχρεωτικά στην ημερήσια διάταξη τουλάχιστον δέκα ημέρες πριν από την εκπνοή των προθεσμιών που προβλέπονται από τα άρθρα 61 παρ.2 και 62 παρ.1 του Συντάγματος. Αν δεν υποβληθεί εμπροθέσμως η έκθεση της Επιτροπής, ο Πρόεδρος της Βουλής ορίζει από τα μέλη της Επιτροπής ανά

έναν ειδικό αγορητή από την πλειοψηφία και τη μειοψηφία, οι οποίοι αναφέρονται μόνο στα γεγονότα που μνημονεύονται στην αίτηση άρσης της ασυλίας.

7. Η Βουλή αποφασίζει, με ανάταση του χεριού ή έγερση, επί της αιτήσεως της εισαγγελικής αρχής, κατά τη διαδικασία του άρθρου 108 παρ. 1 εδάφ. Δεύτερο(1. Στην αρχή της συνεδρίασης και πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης η Βουλή μπορεί να ψηφίσει καταρχήν, κατ' άρθρο και στο σύνολο νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων χωρίς συζήτηση. Αν προβληθούν αντιρρήσεις, ο Πρόεδρος καλεί το Βουλευτή ή τους Βουλευτές που τις διατύπωσαν να λάβουν το λόγο). Ο λόγος δίνεται πάντα, εφόσον ζητηθεί, στον Βουλευτή στον οποίο αφορά η αίτηση και στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων ή στους αναπληρωτές τους.

Οι διατάξεις των άρθρων 71(1. Η ψηφοφορία για οποιοδήποτε θέμα διεξάγεται με ανάταση του χεριού ή έγερση, εκτός αν το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός προβλέπουν ρητά διαφορετικό τρόπο ψηφοφορίας.2. Στην ψηφοφορία με ανάταση ο Πρόεδρος καλεί τους Βουλευτές που τάσσονται υπέρ της πρότασης να υψώσουν το χέρι· στην ψηφοφορία με έγερση, να εγερθούν.3. Αντιρρήσεις για το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας που έγινε με ανάταση του χεριού ή έγερση και εφόσον το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός δεν ορίζουν ότι η ψηφοφορία διεξάγεται αποκλειστικά με τον τρόπο αυτό μπορούν να διατυπωθούν με γραπτή αίτηση του ενός εικοστού (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών κατά τους όρους του επόμενου άρθρου.) και 72(1. Η ψηφοφορία με ονομαστική κλήση διεξάγεται: α) όταν υποβληθεί αίτηση, που υπογράφετε από το ένα εικοστό (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών· β) όταν διατυπωθούν αντιρρήσεις κατά το άρθρο 71 παρ. 3 και γ) σε κάθε περίπτωση που ο Πρόεδρος το κρίνει αναγκαίο.2. Η εκφώνηση των ονομάτων των Βουλευτών που υπογράφουν την αίτηση γίνεται μετά το τέλος της συζήτησης του συγκεκριμένου θέματος. Αν δεν συμπληρωθεί ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός παρόντων Βουλευτών από τους υπογράφοντες, η αίτηση θεωρείται ότι δεν υποβλήθηκε.3. Αν διαπιστωθεί ότι υπάρχει ο ελάχιστος αριθμός των υπογραφόντων, καθώς και στην περίπτωση που η πρόταση προέρχεται από τον Πρόεδρο, διακόπτεται υποχρεωτικά η συνεδρίαση και γίνεται σχετική ανακοίνωση στους χώρους του βουλευτηρίου. Δέκα (10) λεπτά μετά την ανακοίνωση επαναλαμβάνεται η συνεδρίαση, οπότε ο Πρόεδρος της Βουλής, εκτιμώντας τις ανάγκες του νομοθετικού έργου, μπορεί αντί για τη διεξαγωγή της ονομαστικής ψηφοφορίας να λύσει τη συνεδρίαση.4. Η ονομαστική ψηφοφορία διεξάγεται είτε με το ηλεκτρονικό σύστημα με καταγραφή των ονομάτων των Βουλευτών είτε με ονομαστική κλήση.5. Για τη διενέργεια της ονομαστικής ψηφοφορίας, ο Πρόεδρος καλεί ένα Βουλευτή από τη Συμπολίτευση και έναν από την Αντιπολίτευση για να εκφωνήσουν τον κατάλογο των Βουλευτών και να καταμετρήσουν τις ψήφους. Πριν από την εκφώνηση του καταλόγου, ο Πρόεδρος διατυπώνει το ερώτημα.6. Κάθε Βουλευτής μετά την ονομαστική κλήση του εκφράζει την προτίμησή του με “ναι”, “όχι”, ή “παρών”, ενώ οι ψηφολέκτες σημειώνουν, καθένας χωριστά, την ψήφο κάθε Βουλευτή.7. Μετά την εκφώνηση των ονομάτων όλων των Βουλευτών

Z) Ο σκοπός της διατάξεως για το ανεύθυνο του Έλληνα Βουλευτή

Ο σκοπός της διατάξεως του ανεύθυνου του Έλληνα Βουλευτή είναι να εξασφαλίσει σε αυτόν πλήρη ελευθερία λόγου και αδέσμευτη, από εκτός του Κοινοβουλίου επιρροές, άσκηση των καθηκόντων του, για την

επαναλαμβάνεται η εκφώνηση των ονομάτων των Βουλευτών που ήταν απόντες κατά την εκφώνηση. Κατόπιν ο Πρόεδρος ερωτά αν υπάρχουν στην αίθουσα Βουλευτές που δεν ψήφισαν και κηρύσσει τη λήξη της ψηφοφορίας μετά την οποία κανένας δεν μπορεί να ψηφίσει.⁸ Οι ψηφολέκτες καταμετρούν τις ψήφους που είναι υπέρ και εναντίον της πρότασης ή του ζητήματος που τέθηκε σε ψηφοφορία. Το αποτέλεσμα ανακοινώνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής και καταχωρίζεται στα Πρακτικά.⁹ Όπου το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός προβλέπουν ρητά τη διεξαγωγή ψηφοφορίας για τη λήψη απόφασης κατά ορισμένο τρόπο, η ψηφοφορία διεξάγεται υποχρεωτικά με τον τρόπο αυτόν.)εφαρμόζονται αναλόγως.

Η Βουλή αποφασίζει με μυστική ψηφοφορία, αν αυτό ζητηθεί από τον Πρόεδρο της Βουλής ή τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Ομάδας στην οποία ανήκει ο Βουλευτής του οποίου ζητείται η άρση της ασυλίας.

8. Νέα αίτηση για δίωξη που στηρίζεται στα ίδια πραγματικά γεγονότα είναι απαράδεκτη.

<http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/Kanonismos-tis-Voulis/> και Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

⁸⁰ Άρθρο 62

1. Όσο διαρκεί η βουλευτική περίοδος ο βουλευτής δεν διώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με άλλο τρόπο περιορίζεται χωρίς άδεια του Σώματος. Επίσης δεν διώκεται για πολιτικά εγκλήματα βουλευτής της Βουλής που διαλύθηκε, από τη διάλυσή της και έως την ανακήρυξη των βουλευτών της νέας Βουλής. Η άδεια θεωρείται ότι δεν δόθηκε, αν η Βουλή δεν αποφανθεί μέσα σε τρεις μήνες αφότου η αίτηση του εισαγγελέα για δίωξη διαβιβάστηκε στον Πρόεδρο της Βουλής. Η τρίμηνη προθεσμία αναστέλλεται κατά τη διάρκεια των διακοπών της Βουλής. Δεν απαιτείται άδεια για τα αυτόφωρα κακουργήματα.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

⁸¹ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 663-664, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

εκπλήρωση του λειτουργήματος του. Ο Βουλευτής θα πρέπει να μπορεί να ενεργεί μόνο με την συνείδηση του και να μην φοβάται για τις ενδεχόμενες συνέπειες των πράξεων του. Σε αυτό το σημείο το άρθρο 61 του Συντάγματος ταυτίζεται με τον κανόνα του άρθρου 60 παράγραφος 1⁸², και σωστά επισημαίνεται ότι η αντιπροσωπευτική μορφή του πολιτεύματος και ο αποκλεισμός της επιτακτικής εντολής ειδικώς τονίζονται και από την καθιέρωση του ως άνω ανεύθυνου του Βουλευτή, το οποίο είναι απόλυτο και ισχύει έναντι όλων, συνεπώς, έναντι και των εκλογέων του Βουλευτή, άρα συνδέεται με την έννοια της ελεύθερης εντολής.⁸³

⁸² Άρθρο 60 1. Οι βουλευτές έχουν απεριόριστο το δικαίωμα της γνώμης και ψήφου κατά συνείδηση.
2. Η παραίτηση από το βουλευτικό αξίωμα είναι δικαίωμα του βουλευτή, συντελείται μόλις ο βουλευτής υποβάλει γραπτή δήλωση στον Πρόεδρο της Βουλής και δεν ανακαλείται.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

⁸³ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 145, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

ιι) Το δικαίωμα άρνησης της μαρτυρίας του Έλληνα Βουλευτή

Σύμφωνα με το άρθρο 61 παράγραφος του Συντάγματος «Ο Βουλευτής δεν έχει υποχρέωση μαρτυρίας για πληροφορίες που περιήλθαν σε αυτόν ή δόθηκαν από αυτόν κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ούτε για τα πρόσωπα που του εμπιστεύθηκαν τις πληροφορίες ή στα οποία αυτός τις έδωσε»⁸⁴. Αυτή η διάταξη είναι αντίθετη με τις συνταγματικές διατάξεις που καθιερώνουν το ανεύθυνο και την ειδική προστασία της προσωπικής ελευθερίας του Βουλευτή, αφού κατοχυρώνει ένα δικαίωμα του Έλληνα Βουλευτή.⁸⁵ Αυτό το δικαίωμα κατοχυρώνει το επαγγελματικό απόρρητο του Βουλευτή, με το οποίο επιδιώκεται πρώτον η νομική εξασφάλιση της ελευθερίας του Βουλευτή στην διαμόρφωση των αποφάσεων που λαμβάνει και στον τρόπο δράσεώς του, δεύτερον για την ενίσχυση των σχέσεων εμπιστοσύνης που πρέπει να υπάρχουν μεταξύ του Έλληνα Βουλευτή, ως αντιπρόσωπο του λαού, και των εκλογέων του ή των πολιτικών φίλων του που του εμπιστεύονται διάφορα γεγονότα. Δηλαδή ο σκοπός αυτής της διάταξης είναι να εξασφαλίζει την ροή πληροφοριών προς τον Βουλευτή, όπου διευκολύνει πολύ τον κοινοβουλευτικό έλεγχο και ανταποκρίνεται πλήρως στον αντιπροσωπευτικό και δημοκρατικό χαρακτήρα του

⁸⁴ Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

⁸⁵ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 679, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

πολιτεύματος.⁸⁶ Βέβαια η διάταξη αυτή κατοχυρώνει αυτό το δικαίωμα μόνο υπέρ του Βουλευτή και όχι υπέρ των προσώπων, που του δίνουν ή στα οποία δίνει πληροφορίες. Επίσης το δικαίωμα δεν κατοχυρώνει υπέρ των βοηθών του Βουλευτή, όπως του διευθυντή του γραφείου του κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Το δικαίωμα της άρνησης της μαρτυρίας του Βουλευτή είναι περιορισμένο με το αντικείμενο, καλύπτοντας μόνο τις πληροφορίες που παίρνει και δίνει κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Συνεπώς το δικαίωμα δεν περιλαμβάνει οποιεσδήποτε άλλες ιδιωτικές ή επιχειρηματικές πληροφορίες του Βουλευτή. Το δικαίωμα είναι χρονικά απεριοριστο και ισχύει και μετά την λήξη της θητείας του Βουλευτή. Ο Βουλευτής ασκεί το δικαίωμα της άρνησης του σε μαρτυρία με την ένορκη δήλωσή του ότι το θέμα για το οποίο του ζητείται η μαρτυρία καλύπτεται από το άρθρο 62 παράγραφος 3 του συντάγματος κατά ανάλογη εφαρμογή

⁸⁶ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 157, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

του άρθρου 212 παράγραφος 3⁸⁷ του ποινικού κώδικα δικονομίας.⁸⁸ Τέλος το δικαίωμα άρνησης της μαρτυρίας του Βουλευτή δεν είναι και καθήκον, και άρα ο Βουλευτής μπορεί να παραιτείται από το δικαίωμα για καταθέσει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Ο Βουλευτής αποφασίζει σύμφωνα με τη συνείδησή του, αν θα ασκήσει ή όχι το δικαίωμα σε κάθε περίπτωση και η Βουλή δεν έχει καμία αρμοδιότητα για αυτό.⁸⁹

⁸⁷ Άρθρο 212:Επαγγελματικό απόρρητο των μαρτύρων.

1.Η διαδικασία ακυρώνεται αν εξεταστούν στην προδικασία ή στην κύρια διαδικασία: α)οι κληρικοί σχετικά με όσα έμαθαν από την εξομολόγηση, β)οι συνήγοροι, οι τεχνικοί σύμβουλοι και οι συμβολαιογράφοι σχετικά με όσα τους εμπιστεύτηκαν οι πελάτες τους συνήγοροι και οι τεχνικοί σύμβουλοι κρίνουν σύμφωνα με τη συνείδησή τους αν και σε ποιο μέτρο πρέπει να καταθέτουν όσα άλλα έμαθαν με αφορμή την άσκηση του λειτουργήματός τους, γ)οι γιατροί, οι φαρμακοποιοί και οι βοηθοί τους, καθώς και οι μαίες σχετικά με όσα εμπιστευτικά πληροφορήθηκαν κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους, εκτός όπου ειδικός νόμος τους υποχρεώνει να τα αναγγείλουν στην αρχή και δ)οι δημόσιοι υπάλληλοι, όταν πρόκειται για στρατιωτικό ή διπλωματικό μυστικό ή μυστικό που αφορά την ασφάλεια του κράτους, εκτός αν ο αρμόδιος υπουργός με αίτηση της δικαστικής αρχής ή κάποιου από τους διαδίκους ή και αυτεπαγγέλτως τους εξουσιοδοτήσει σχετικά.

2.Η απαγόρευση της παρ. 1 στις περιπτώσεις α, β και γ ισχύει, ακόμη και αν τα πρόσωπα στα οποία αναφέρεται απαλλάχθηκαν από την υποχρέωση να τηρήσουν το επαγγελματικό απόρρητο από μέρους εκείνου που τους το εμπιστεύτηκε.

3.Όλοι οι παραπάνω μάρτυρες έχουν υποχρέωση να δηλώσουν ενόρκως σ' αυτόν που εξετάζει ότι, αν κατέθεταν, θα παραβίαζαν τα απόρρητα που μνημονεύονται στην παρ. 1. Ψευδής δήλωση τιμωρείται με τις ποινές που ο ποινικός κώδικας προβλέπει για την ψευδορκία.

Ποινικός Κώδικας Τέταρτη Έκδοση, Αντ. Ν. Σάκκουλα

⁸⁸ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 680, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

⁸⁹ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 680-681, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

5) Η ειδική προστασία της προσωπικής ελευθερίας του Βουλευτή

1) Η Ιστορική προέλευση της ειδικής προστασίας της προσωπικής ελευθερίας του Έλληνα Βουλευτή

Το Σύνταγμα της Επιδαύρου παράγραφοι η' και ηα', καθώς και το Σύνταγμα του Άστρους παράγραφος ξε' απαγόρευαν τη φυλάκιση του Βουλευτή πριν από την έκπτωση του, την αποφάσιζε το Βουλευτικό σώμα. Επίσης το άρθρο 65 του Συντάγματος της Τροιζήνας απαγόρευε μεν την φυλάκιση του Αντιπροσώπου, επέτρεπε όμως την ποινική του δίωξη «ενόσω διαρκούν αι συνεδριάσεις της Βουλής και τέσσερας εβδομάδας προ των συνεδριάσεων, και μετά αυτάς». Το Σύνταγμα του 1832 στο άρθρο 152

συνδυαστικά με το άρθρο 111 επαναλάμβανε την ρύθμιση των δύο πρώτων Συνταγμάτων. Το άρθρο 56 του Συντάγματος του 1844 επαναλάμβανε το άρθρο 45 του Συντάγματος του Βελγίου που ανέφερε ότι : «Βουλευτής ή Γερουσιαστής, διαρκούσης της Βουλευτικής Συνόδου, δεν καταδιώκεται, συλλαμβάνεται ή φυλακίζεται, άνευ άδειας του σώματος εις ο ανήκει . τοιαύτη άδεια δεν απαιτείται εις τα επ' αυτοφώρῳ κακουργήματα. Προσωπική κράτηση δεν ενεργείται κατά Βουλευτή ή Γερουσιαστή, διαρκούσης της Βουλευτικής Συνόδου, τέσσερας εβδομάδας προ της ενάρξεως και τρείς μετά την αποπεράτωσιν αυτής».⁹⁰ Τις διατάξεις αυτές επανέλαβε αμετάβλητες το άρθρο 63 του Συντάγματος του 1864, αλλά περιελάμβανε και μία νέα διάταξη την παράγραφο 3, κατά την οποία « εάν ο Βουλευτής τύχη διατελών υπό προσωπικήν κράτησιν, απολύεται ανυπερθέτως τέσσαρας εβδομάδας προ της ενάρξεως της Συνόδου». Οι διατάξεις αυτές δεν τροποποιήθηκαν κατά την πρώτη αναθεώρηση του Συντάγματος το 1911, ενώ στο Σύνταγμα του 1925 στο άρθρο 54 παράγραφος 2 και του Συντάγματος του 1927 στο άρθρο 56 παράγραφος 2 επεξέτειναν την προστασία του Βουλευτή σε όλη την Βουλευτική περίοδο και δεν επανέλαβαν την απαγόρευση της προσωπικής κράτησης του Βουλευτή. Το Σύνταγμα του 1952 στο άρθρο 63 επανέλαβε τις διατάξεις του ίδιου άρθρου του Συντάγματος του 1911, αλλά περιελάμβανε και την επέκταση της προστασίας σε όλη τη Βουλευτική περίοδο και τη διαγραφή της απαγόρευσης της προσωπικής κράτησης κατά τις τρείς εβδομάδες πριν από την έναρξη αυτής.⁹¹ Στη συνέχεια το άρθρο 62 του Κυβερνητικού σχεδίου Συντάγματος επαναλάμβανε κατά βάση το άρθρο 68 του

⁹⁰ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 665, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

⁹¹ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 665, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

δικτατορικού Συνταγματικού κειμένου του 1968 και του 1973 όπου έλεγε ότι : « Διαρκούσης της Βουλευτικής συνόδου, Βουλευτής δεν διώκεται ουδέ συλλαμβάνεται ή φυλακίζεται, άνευ άδειας του Σώματος. Η άδεια θεωρείται παρασχεθείσα, εάν η Βουλή δεν αποφανθεί εντός τριμήνου από της διαβιβάσεως της αιτήσεως του Εισαγγελέως εις τον Πρόεδρο αυτής. Άδεια δεν απαιτείται δια τα επ' αυτοφώρω κακουργήματα, ως και δια συκοφαντικήν δυσφήμησιν». ⁹² Η Β' Υποεπιτροπή της Συνταγματικής Επιτροπής αντικατέστησε τη Βουλευτική σύνοδο με την βουλευτική περίοδο, μετέβαλε το τεκμήριο χορήγησης της άδειας της Βουλής σε τεκμήριο μη χορήγηση αυτής στην περίπτωση της άπρακτης παρόδου της προθεσμίας, διέγραψε τη συκοφαντική δυσφήμιση από τις εξαιρέσεις και παρέπεμψε στην ολομέλεια της Βουλής τη λήψη της απόφασης για την προσωποκράτηση για χρέη και την ισχύ του ακαταδίωκτου κατά την προεκλογική περίοδο. Η Ολομέλεια της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 10.3.1975 υιοθέτησε τη διατύπωση του άρθρου της Υποεπιτροπής, αρχικά απέρριψε ομόφωνα την απαγόρευση της προσωποκράτησης του Βουλευτή για χρέη του και στη συνέχεια κατά την πλειοψηφία πρόσθεσε την προσωποκράτηση στην προστασία, καθώς και τη φράση « ουδ' άλλως πως περιορίζεται». Η Βουλή αφενός διέγραψε από το άρθρο του Σχεδίου Συντάγματος της Επιτροπής την προσωποκράτηση, υιοθετώντας την τροπολογία Βουλευτών της Συμπολίτευσης της 5.4.1975 και αφετέρου δέχτηκε την ισχύ του ακαταδίωκτου των Βουλευτών της διαλυμένης Βουλής για πολιτικά εγκλήματα κατά την προεκλογική περίοδο. Τελικά το άρθρο 62 του Συντάγματος διατυπώθηκε από την Βουλή ως εξής :

«Όσο διαρκεί η βουλευτική περίοδος ο Βουλευτής δεν διώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με άλλο τρόπο περιορίζεται χωρίς

⁹² Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 665-666, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

άδεια του Σώματος. Επίσης δεν διώκεται για πολιτικά εγκλήματα Βουλευτής της Βουλής που διαλύθηκε, από τη διάλυσή της και έως την ανακήρυξη των βουλευτών της νέας Βουλής.

Η άδεια θεωρείται ότι δεν δόθηκε, αν η Βουλή δεν αποφανθεί μέσα σε τρεις μήνες αφότου η αίτηση του εισαγγελέα για δίωξη διαβιβάστηκε στον Πρόεδρο της Βουλής.

Η τρίμηνη προθεσμία αναστέλλεται κατά τη διάρκεια των διακοπών της Βουλής.

Δεν απαιτείται άδεια για τα αυτόφωρα κακούργηματα».⁹³

II) Πια και τι είναι η ειδική προστασία της προσωπικής ελευθερίας του Έλληνα Βουλευτή

Σύμφωνα με το άρθρο 62⁹⁴ του Συντάγματος καθιερώνεται κατά την διάρκεια της Βουλευτικής περιόδου το λεγόμενο ακαταδίωκτο, δηλαδή μια

⁹³ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 666, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

⁹⁴ Άρθρο 62 1. Όσο διαρκεί η βουλευτική περίοδος ο βουλευτής δεν διώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με άλλο τρόπο περιορίζεται χωρίς άδεια του Σώματος. Επίσης δεν διώκεται για πολιτικά εγκλήματα βουλευτής της Βουλής που διαλύθηκε, από τη διάλυσή της και έως την ανακήρυξη των βουλευτών της νέας Βουλής.

Η άδεια θεωρείται ότι δεν δόθηκε, αν η Βουλή δεν αποφανθεί μέσα σε τρεις μήνες αφότου η αίτηση του εισαγγελέα για δίωξη διαβιβάστηκε στον Πρόεδρο της Βουλής. Η τρίμηνη προθεσμία αναστέλλεται κατά τη διάρκεια των διακοπών της Βουλής. Δεν απαιτείται άδεια για τα αυτόφωρα κακούργηματα.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

ειδική προστασία του Βουλευτή από ποινικές διώξεις που θα ήταν δυνατόν να ασκηθούν εναντίων του. Βέβαια το ακαταδίωκτο του Βουλευτή δεν σημαίνει ότι παραμένει ανεύθυνος για τις πράξεις του, αλλά ότι απαγορεύεται λόγω αυτών ποινική δίωξη του Βουλευτή κατά την διάρκεια της Βουλευτικής περιόδου. Οπότε το ακαταδίωκτο είναι απλά προσωρινό και δεν εμποδίζει την συνέχεια και την πρόοδο της ποινικής διαδικασίας.⁹⁵

III) Το περιεχόμενο του ακαταδίωκτου

Το άρθρο 62 παράγραφος 1 του Συντάγματος, απαγορεύει την δίωξη ή την στέρηση της προσωπικής ελευθερίας του Βουλευτή, χωρίς άδεια της Βουλής για οποιαδήποτε αξιόποινη πράξη, είτε είναι πταίσμα, είτε πλημμέλημα, είτε κακούργημα, που είναι άσχετη με την άσκηση των καθηκόντων του και η οποία διαπράττεται, πριν ή κατά την διάρκεια της Βουλευτικής περιόδου.⁹⁶ Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 62 δεν απαγορεύεται η υποβολή οποιασδήποτε αγωγής ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων κατά του Βουλευτή, όπως για παράδειγμα αγωγή για αποζημίωση, και την εκδίκαση της, καθώς και την πειθαρχική δίωξη του, στην περίπτωση που υπόκειται στην πειθαρχική εξουσία μιας αρχής του Κράτους ή άλλου φορέα δημόσιας

⁹⁵ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 161-162, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

⁹⁶ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 669, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

εξουσίας, εξαιτίας της κατοχής και άλλης θέσης ή ιδιότητας , όπως για παράδειγμα, την θέση του καθηγητή ενός ανωτάτου εκπαιδευτικού ιδρύματος.⁹⁷ Επιπλέον το ακαταδίωκτο του Βουλευτή δεν αποκλείει την διεξαγωγή των απαραίτητων ανακριτικών πράξεων για την συγκέντρωση των αποδεικτικών υλικών της υποθέσεως, στην οποία φέρεται ως δράστης ο Βουλευτής. Τέτοιες ανακριτικές πράξεις είναι οι εξετάσεις μαρτύρων, η κατοίκον έρευνα ή η διενέργεια αυτοψίας. Βεβαίως αυτές οι ενέργειες δεν είναι δυνατόν να αναβληθούν για τέσσερα χρόνια, που διαρκεί η Βουλευτική θητεία ως τις επόμενες εκλογές, γιατί τότε θα ήταν δυσχερέστατη η συλλογή των αποδείξεων, κάτι που θα ήταν προς όφελος του κατηγορούμενου Βουλευτή και άρα είναι ανεπίτρεπτο. Τέλος δεν παρακωλύεται η σύλληψη, φυλάκιση και τα λοιπά , των τυχόν συμμέτοχων στην εγκληματική πράξη, οι οποίοι δεν είναι Βουλευτές.⁹⁸

⁹⁷ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 670, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

⁹⁸ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 165, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

IV) Η Διάρκεια του ακαταδίκωκτου

Η διάρκεια του ακαταδίκωκτου του Βουλευτή ταυτίζεται με τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου, όπως ρητώς ορίζεται στο άρθρο 62 του Συντάγματος. Η ειδική αυτή προστασία του Βουλευτή, που θεσπίζεται με το ακαταδίκωκτο, ισχύει για όλη τη Βουλευτική περίοδο και όχι μόνο κατά τη διάρκεια κάθε συνόδου της Βουλής. Επομένως, η ειδική προστασία ισχύει και για το χρονικό διάστημα μεταξύ των συνόδων. Άρα, ο Βουλευτής προστατεύεται από την ανακήρυξή του μέχρι τη λήξη της βουλευτικής περιόδου. Ο Βουλευτής προστατεύεται και μετά τη λήξη της Βουλευτικής περιόδου και συγκεκριμένα στις περιπτώσεις ανάκτησης του Βουλευτικού αξιώματος όπως προβλέπεται στα άρθρα 34 παράγραφος 2⁹⁹, 48

⁹⁹ Άρθρο 34 παράγραφος 2. Αν η αδυναμία του Προέδρου της Δημοκρατίας να ασκήσει τα καθήκοντά του παρατείνεται πέρα από τριάντα ημέρες, συγκαλείται υποχρεωτικά η Βουλή, ακόμη και αν αυτή έχει διαλυθεί, για να αποφασίσει με την πλειοψηφία των τριών πέμπτων του συνόλου των μελών της, αν συντρέχει περίπτωση εκλογής νέου Προέδρου. Σε καμία πάντως περίπτωση η εκλογή νέου Προέδρου της Δημοκρατίας δεν μπορεί να καθυστερήσει περισσότερο από έξι συνολικά μήνες, αφότου άρχισε η αναπλήρωσή του που προκλήθηκε από αδυναμία του.

παράγραφος 7¹⁰⁰ και 53 παράγραφος 3¹⁰¹ του Συντάγματος.¹⁰² Η διάταξη του β' εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 62 ορίζει ότι : «δεν διώκεται για πολιτικά εγκλήματα Βουλευτής της Βουλής που διαλύθηκε, από τη διάλυσή της και έως την ανακήρυξη των βουλευτών της νέας Βουλής». Η διάταξη αυτή αποτελεί επέκταση της ισχύος της προστασίας των βουλευτών μόνο στην περίπτωση των πολιτικών εγκλημάτων και μόνο έως την ανακήρυξη των βουλευτών της νέας Βουλής. Η συγκεκριμένη διάταξη απαγορεύει τη δίωξη του Βουλευτή της διαλυόμενης Βουλής, από τη διάλυσή της μέχρι την ανακήρυξη των βουλευτών της νέας Βουλής, μόνο για πολιτικά και όχι για κοινά εγκλήματα. Τα πολιτικά εγκλήματα διακρίνονται σε απλά ή αμιγή και σύνθετα. Από τη γενική διατύπωση της διάταξης, η οποία δεν κάνει τη διάκριση αυτή των πολιτικών εγκλημάτων, πρέπει να συναχθεί ότι απαγορεύει τη δίωξη του Βουλευτή για όλα τα πολιτικά εγκλήματα.¹⁰³ Παρά τη διατύπωση της ερμηνευόμενης διάταξης του άρθρου 62 που λέει « Επίσης δεν διώκεται για πολιτικά εγκλήματα Βουλευτής της Βουλής που διαλύθηκε, από την διάλυση της και έως την ανακήρυξη των Βουλευτών της νέας Βουλής» , και τον εξαιρετικό χαρακτήρα της, αυτή πρέπει, με βάση

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

¹⁰⁰ Άρθρο 48 παράγραφος 7. Σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής των μέτρων κατάστασης ανάγκης, τα οποία λαμβάνονται κατά το άρθρο αυτό, ισχύουν αυτοδικαίως οι διατάξεις των άρθρων 61 και 62 του Συντάγματος, ακόμη και αν διαλύθηκε η Βουλή ή έληξε η βουλευτική περίοδος.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

¹⁰¹ Άρθρο 53 παράγραφος 3. Σε περίπτωση πολέμου η βουλευτική περίοδος παρατείνεται σε όλη τη διάρκειά του. Αν η Βουλή έχει διαλυθεί, η διενέργεια των εκλογών αναστέλλεται εφόσον τελειώσει ο πόλεμος, ανακαλείται δε αυτοδικαίως η Βουλή που έχει διαλυθεί έως το τέλος του.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

¹⁰² Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 671-672, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

¹⁰³ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 672, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

το σκοπό της και τις προπαρασκευαστικές της εργασίες, να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι παρέχει στον τέως Βουλευτή, προκειμένου για τα πολιτικά εγκλήματα, την ίδια προστασία που παρέχει σ' αυτόν η διάταξη του α' εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου, και μάλιστα ανεξάρτητα από τον τρόπο λήξης της βουλευτικής περιόδου, δηλαδή και στην περίπτωση της κανονικής λήξης της.¹⁰⁴ Η προστασία ισχύει μόνο για τον τέως Βουλευτή, ο οποίος είναι και υποψήφιος Βουλευτής κατά τις εκλογές της νέας Βουλής. Αντίθετα, δεν προστατεύονται οι υποψήφιοι Βουλευτές, οι οποίοι δεν ήταν Βουλευτές της τελευταίας Βουλής. Βεβαίως απαγορεύεται η σύλληψη ή η φυλάκιση του Βουλευτή, χωρίς την άδεια της Βουλής, εξαιτίας ποινικής δίωξης που άρχισε πριν από την έναρξη της Βουλευτικής περιόδου. Αμφίβολο είναι, όμως, το ζήτημα αν η ποινική δίωξη του Βουλευτή, που άρχισε πριν από την έναρξη της Βουλευτικής περιόδου και η σύλληψη ή φυλάκιση αυτού εξαιτίας της, μπορούν να συνεχίζονται και κατά τη διάρκεια της περιόδου χωρίς άδεια της Βουλής.¹⁰⁵ Ορθότερη φαίνεται η γνώμη ότι σταματάει η ποινική δίωξη του Βουλευτή που άρχισε πριν την έναρξη της Βουλευτικής περιόδου και άρα αποφυλακίζεται ο Βουλευτής αν χρειάζεται, και για την συνέχιση της ποινικής διαδικασίας απαιτείται άδεια της Βουλής.¹⁰⁶ Τέλος πρέπει να σημειώσουμε ότι από την ίδια την έννοια του ακαταδίωκτου συνάγεται ότι, κρίσιμος χρόνος για την επέλευση της προστατευτικής ενέργειας του άρθρου 62 του Συντάγματος είναι αυτός κατά τον οποίο αρχίζουν οι καταδιωκτικές ενέργειες και όχι εκείνος κατά τον οποίο τελέσθηκε η επίδικη πράξη. Προκύπτει, με τον τρόπο αυτό, μία ιδιότυπη αμνηστία του εκλεγέντος Βουλευτή, ακόμη και έναντι πράξεων που είχαν τελεσθεί πριν από την εκλογή του.

¹⁰⁴ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 672-673, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

¹⁰⁵ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 673, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

¹⁰⁶ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 167, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

V) Η εξαίρεση από την αρχή της απαγόρευσης του περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας του Βουλευτή χωρίς την άδεια της Βουλής.

Η ειδική προστασία του προσώπου του Βουλευτή, το ακαταδίωκτο αυτού, δεν επεκτείνεται κατά το άρθρο 62 εδάφιο δ' του Συντάγματος, στα επ' αυτοφώρω κακουργήματα¹⁰⁷. Πρόκειται για μία εξαίρεση από την αρχή της απαγόρευσης του περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας του Βουλευτή

¹⁰⁷ Άρθρο 242.

Αυτόφωρο έγκλημα.

1. Αυτόφωρο είναι το έγκλημα την ώρα που γίνεται ή το έγκλημα που έγινε πρόσφατα. Η πράξη θεωρείται ότι έγινε πρόσφατα, ιδίως όταν αμέσως ύστερα από αυτήν ο δράστης καταδιώκεται από τη δημόσια δύναμη ή από τον παθόντα ή με δημόσια κραυγή, όπως και όταν συλλαμβάνεται οπουδήποτε να έχει αντικείμενα ή ίχνη από τα οποία συμπεραίνεται ότι διέπραξε το έγκλημα σε πολύ πρόσφατο χρόνο.

2. Ποτέ δεν θεωρείται ότι συντρέχει μια από τις παραπάνω περιπτώσεις, αν πέρασε όλη η επόμενη ημέρα από την τέλεση της πράξης.

3. Τα εγκλήματα που τελούνται δια του τύπου θεωρούνται πάντοτε αυτόφωρα
<http://www.sysmed.gr/images/stories/nomouesia/kvdikas-poinikhs-dikonomias.pdf>

χωρίς την άδεια της Βουλής. Η εξαίρεση αυτή περιλαμβάνει μόνο τα αυτόφωρα κακούργηματα και όχι και τα άλλα αυτόφωρα εγκλήματα όπως τα πταίσματα και τα πλημμελήματα. Κατά συνέπεια, εάν ο Βουλευτής συλληφθεί επ' αυτόφωρο ενώ διαπράττει κακούργημα συλλαμβάνεται ελεύθερα από τα αρμόδια όργανα και δεν χρειάζεται να ειδοποιηθεί η Βουλή για την σύλληψη. Ωστόσο, η διάταξη δεν καθορίζει την έννοια των όρων «αυτόφωρα» κακούργηματα¹⁰⁸, καταλείποντας τη ρύθμιση του θέματος στον κοινό νομοθέτη. Την έννοια του κακούργηματος καθορίζει η διάταξη του άρθρου 18 παράγραφος 1 του Ποινικού Κώδικα, κατά την οποία κακούργημα είναι «κάθε πράξη που τιμωρείται με την ποινή του θανάτου ή της κάθειρξης».¹⁰⁹ Εξάλλου, την έννοια του αυτόφωρου εγκλήματος γενικά καθορίζουν οι διατάξεις του άρθρου 242 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι οποίες ορίζουν τα εξής: «1. Αυτόφωρο είναι το έγκλημα την ώρα που γίνεται ή το έγκλημα που έγινε πρόσφατα. Η πράξη θεωρείται ότι έγινε πρόσφατα, ιδίως όταν αμέσως ύστερα από αυτήν ο δράστης καταδιώκεται από τη δημόσια δύναμη ή από τον παθόντα ή με δημόσια κραυγή, όπως και όταν συλλαμβάνεται οπουδήποτε να έχει αντικείμενα ή ίχνη από τα οποία συμπεραίνεται ότι διέπραξε το έγκλημα σε πολύ πρόσφατο χρόνο. 2. Ποτέ δεν θεωρείται ότι συντρέχει μία από τις παραπάνω περιπτώσεις, αν πέρασε όλη η επόμενη ημέρα από την τέλεση της πράξης. 3. Τα εγκλήματα που τελούνται δια του τύπου θεωρούνται πάντοτε αυτόφωρα». Έτσι, η διάταξη της παράγραφος 1 εδάφιο α' του άρθρου αυτού καθιερώνει, ως εννοιολογικό στοιχείο του αυτόφωρου εγκλήματος, το χρόνο της τέλεσης ή την πρόσφατη τέλεσή του. Η διάταξη της παραγράφου 2 θεσπίζει ένα απόλυτο χρονικό όριο του αυτόφωρου εγκλήματος¹¹⁰ και, συγκεκριμένα, την πάροδο ολόκληρης της επόμενης ημέρας από την τέλεση της πράξης. Επίσης η διάταξη της παραγράφου 3 θεωρεί τα εγκλήματα του τύπου πάντοτε αυτόφωρα, επαναλαμβάνοντας

¹⁰⁸ Άρθρο 18 ποινικού κώδικα: Κάθε πράξη που τιμωρείται με την ποινή του θανάτου ή της κάθειρξης είναι κακούργημα. Κάθε πράξη που τιμωρείται με φυλάκιση ή με χρηματική ποινή ή με περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων είναι πλημμέλημα. Κάθε πράξη που τιμωρείται με κράτηση ή πρόστιμο είναι πταίσμα Ποινικός Κώδικας Τέταρτη Έκδοση, Αντ. Ν. Σάκκουλα

¹⁰⁹ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 677, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

την παράγραφο 7 του άρθρου 14¹¹¹ του Συντάγματος. Τέλος είναι αυτονόητο ότι στην περίπτωση του αυτόφωρου κακουργήματος επιτρέπονται, χωρίς την άδεια της Βουλής, όλοι οι νόμιμοι περιορισμοί της προσωπικής ελευθερίας του Βουλευτή.¹¹²

VI) Σκοπός του ακαταδίωκτου

Ο αρχικός σκοπός της διάταξης του ακαταδίωκτου ήταν η προστασία των μελών της Βουλής από ενέργειες εκτελεστικής εξουσίας, βέβαια αυτό απέβλεπε στην εξασφάλιση της ανεξαρτησίας της Βουλής και των Βουλευτών και στην προστασία τους από διώξεις που θα είχαν πολιτικά ελατήρια και θα προερχόταν κυρίως από όργανα της διοικήσεως. Σήμερα όμως δεν μπορούμε να λέμε ότι δικαιολογείται η διατήρηση του θεσμού του ακαταδίωκτου για να προστατευτούν τα μέλη της Βουλής από αυθαιρεσίες της εκτελεστικής εξουσίας. Βέβαια αυτή ήταν στην αρχή ιστορική ανάγκη που επέβαλε σε δεδομένο χρόνο τη Συνταγματική πρόβλεψη του ακαταδίωκτου, αλλά με την συνεχόμενη ανάπτυξη της Βουλής και της κυβέρνησης όσο και με την καθιέρωση του κοινοβουλευτικού συστήματος δεν φαίνεται πλέον να είναι σωστό, η σκέψη ότι η επανάληψη της Συνταγματικής διατάξεως του ακαταδίωκτου, εξακολουθεί να αποβλέπει στην εξυπηρέτηση του αρχικού παλαιού σκοπού. Παρόλα αυτά παραμένει αμείωτη ανάγκη για την ανεξαρτησία των Βουλευτών και της Βουλής από

¹¹¹Κώδικας Τσέπης Σύνταγμα της Ελλάδας και Διεθνείς Συμβάσεις έκδοση 3^η Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας

¹¹² Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 678, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

ύποπτες ποινικές διώξεις, που δεν προέρχονται πλέον από την κυβέρνηση αλλά από οποιοδήποτε τρίτο και κυρίως από πολιτικούς αντιπάλους, και επομένως μπορούν να αφορούν συμπολίτευση και αντιπολίτευση.¹¹³ Επομένως σήμερα μπορούμε να δώσουμε μια άλλη διάσταση στο περιεχόμενο του άρθρου και να ερμηνευτεί αυτό κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκρίνεται στο σκοπό που πράγματι εξυπηρετεί.¹¹⁴ Τέλος ο σκοπός του άρθρου 62 του συντάγματος σήμερα είναι να προστατεύει το Βουλευτή από ποινικές διώξεις που θα στρέφονταν εναντίον του για την εξυπηρέτηση πολιτικών σκοπιμοτήτων των αντιπάλων του. Πλέον η εξασφάλιση της ανεξαρτησίας του Βουλευτή και η ανεπηρέαστη άσκηση των καθηκόντων του κατά την βουλευτική περίοδο επιβάλλεται από τον αντιπροσωπευτικό χαρακτήρα της Βουλής.¹¹⁵

VII) Η αίρεση του προνομίου του ακαταδίωκτου του Έλληνα Βουλευτή με την άδεια της Βουλής

Βέβαια το προνόμιο του ακαταδίωκτου υποχωρεί εφ'όσον η Βουλή δώσει τη σχετική άδεια, όπως προβλέπεται στο σύνταγμα οπότε είναι δυνατή η ποινική δίωξη του Βουλευτή και ενδεχομένως και η φυλάκισή του για το τελεσθέν ποινικό του αδίκημα. Αν η απαγγελθείσα καταδίκη συνοδεύεται και με στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων, τότε ο Βουλευτής αυτοδικαίως θεωρείται ότι έχασε την πολιτική του έδρα και άρα θα πρέπει να κληθεί ο αναπληρωματικός του¹¹⁶. Σύμφωνα με το εδάφιο β του άρθρου 62 του Συντάγματος η άδεια θεωρείται ως μη δοθείσα εάν η Βουλή δεν αποφανθεί εντός τριμήνου από της διαβίβασεως της αιτήσεως διώξεως του

¹¹³ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 162-163, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

¹¹⁴ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 163-164, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

¹¹⁵ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 164, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

¹¹⁶ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 169, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

εισαγγελέως εις τον πρόεδρο αυτής. Αρμόδια για να αποφασίσει για την παραπάνω άδεια είναι μόνο η ολομέλεια της Βουλής. Αυτό προκύπτει όχι μόνο από τις σχετικές συζητήσεις κατά την κατάρτιση του συντάγματος, αλλά και από αυτή τη διατύπωση του εδάφιου γ του άρθρου 62 του συντάγματος, που ορίζει ότι η τρίμηνη προθεσμία για να αποφανθεί η Βουλή για την υποβληθείσα αίτηση διώξης στη Βουλή, αναστέλλεται κατά την διάρκεια διακοπών της Βουλής δηλαδή κατά το χρονικό διάστημα της 1^{ης} Ιουλίου μέχρι της πρώτης δευτέρας του μήνα οκτώβρη, οπότε δεν υπάρχει ολομέλεια της Βουλής και λειτουργεί μόνο το τμήμα διακοπών της. Άρα αν κατατεθεί μια αίτηση διώξεως του Βουλευτή πριν την διακοπή της Βουλής λόγω θέρους, παράδειγμα την 1^η Ιουνίου ενώ η Βουλή διακόπτει στις 30 του ίδιου μήνα, η παραπάνω τρίμηνη προθεσμία παύει να τρέχει και συνεχίζεται για να συμπληρωθεί από την πρώτη Δευτέρα του προσεχούς Οκτωβρίου, οπότε υποχρεωτικά συνέρχεται η ολομέλεια της Βουλής για τα ετήσια έργα της, σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 1 ¹¹⁷ του συντάγματος. Εάν η παραπάνω αίτηση κατατεθεί σε χρόνο που λειτουργεί μόνο το τμήμα διακοπών της Βουλής¹¹⁸, τότε η τρίμηνη προθεσμία αρχίζει

¹¹⁷ Άρθρο 64 παράγραφος 1. Η Βουλή συνέρχεται αυτοδικαίως κάθε έτος την πρώτη Δευτέρα του Οκτωβρίου σε τακτική σύνοδο για τα ετήσια έργα της, εκτός αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τη συγκαλέσει ενωρίτερα σύμφωνα με το άρθρο 40

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

¹¹⁸ Άρθρο 71: Κατά τη διάρκεια της διακοπής των εργασιών της Βουλής, το νομοθετικό της έργο, εκτός από τα νομοθετήματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα της Ολομέλειας κατά το άρθρο 72, ασκείται από Τμήμα της που συγκροτείται και λειτουργεί σύμφωνα με τους ορισμούς των άρθρων 68 παράγραφος 3 και 70. Με τον Κανονισμό μπορεί να προβλεφθεί η επεξεργασία των νομοσχεδίων ή των προτάσεων νόμων από κοινοβουλευτική επιτροπή που την αποτελούν μέλη του ίδιου Τμήματος.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

να τρέχει από την πρώτη Δευτέρα του προσεχή μήνα Οκτωβρίου. Τέλος η ολομέλεια αποφασίζει για το θέμα με μυστική ψηφοφορία¹¹⁹ και γίνεται

¹¹⁹ Άρθρο 73:Μυστική ψηφοφορία 1. Η ψηφοφορία για εκλογή προσώπων, καθώς και για κάθε ζήτημα που αφορά πρόσωπα, τα οποία αναφέρονται ονομαστικά, είτε είναι Βουλευτές είτε όχι, είναι μυστική, με την επιφύλαξη του άρθρου 140 του Κανονισμού.

2. Με την επιφύλαξη της παρ. 4 του άρθρου 70 η μυστική ψηφοφορία διεξάγεται με ψηφοδέλτια. Πριν από την έναρξη της ψηφοφορίας διανέμονται στους Βουλευτές ψηφοδέλτια από ομοιόμορφο λευκό χαρτί, καθώς και επαρκής αριθμός λευκών επίσης ψηφοδελτίων. Στα διανεμόμενα ψηφοδέλτια δεν επιτρέπεται να υπάρχουν διακριτικά σημεία ή γνωρίσματα. Παράλληλα αριθμός ψηφοδελτίων τοποθετείται και δίπλα στην ψηφοδόχο για να διατεθούν στους Βουλευτές. Αν χρησιμοποιηθούν φάκελοι, αυτοί είναι επίσης ομοιόμορφοι, ομοιόχρωμοι και εντελώς αδιαφανείς.

3. Ο Βουλευτής σημειώνει ιδιοχείρως στη μία μόνο όψη του ψηφοδελτίου την ένδειξη ή το όνομα της προτίμησής του ή περισσότερα ονόματα των προς εκλογή προσώπων, όπου αυτό προβλέπεται ειδικά, μπορεί όμως να χρησιμοποιήσει και ψηφοδέλτια λευκά και του ίδιου με τα παραπάνω σχήματος συμπληρωμένα εκ των προτέρων με μηχανικό μέσο.

4. Πριν αρχίσει η ψηφοφορία ο Πρόεδρος καλεί δύο Βουλευτές για την εκφώνηση του καταλόγου και δύο για ψηφολέκτες, που προέρχονται ο ένας από τη Συμπολίτευση και ο άλλος από την Αντιπολίτευση για κάθε περίπτωση.

5. Οι καλούμενοι για την εκφώνηση των ονομάτων εφοδιάζονται με κατάλογο και παίρνουν θέση παραπλεύρως του Προέδρου, ενώ οι ψηφολέκτες επιτηρούν την ομαλή διεξαγωγή της ψηφοφορίας, στον προ του προεδρείου χώρο και δίπλα στην ψηφοδόχο.

6. Οι δύο ψηφολέκτες και ένας Αντιπρόεδρος ή Κοσμήτορας, που ορίζονται από τον Πρόεδρο, αποτελούν την εφορευτική επιτροπή στην οποία προεδρεύει ο Αντιπρόεδρος ή ο Κοσμήτορας.

7. Για την έναρξη της ψηφοφορίας και την εκφώνηση του καταλόγου, καθώς και για τη λήξη τους εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 72 παρ. 7 και 8, αν στο παρόν άρθρο δεν ορίζεται διαφορετικά.

8. Ο Βουλευτής το όνομα του οποίου εκφωνείται προσέρχεται στην ψηφοδόχο και ρίχνει μέσα σ' αυτήν το ψηφοδέλτιο της προτίμησής του, ενώ ταυτόχρονα ο ψηφολέκτης το ανακοινώνει και οι επί του καταλόγου σημειώνουν ότι ψήφισε.

9. Στο τέλος της ψηφοφορίας οι δύο Βουλευτές, επί του καταλόγου, ελέγχουν με αντιπαραβολή τον αριθμό αυτών που ψήφισαν και στον ίδιο κατάλογο συνυπογράφουν σχετικό πρακτικό.

δεκτό ότι σε αυτή τη ψηφοφορία δεν μπορεί να συμμετέχει ο Βουλευτής που έχει εναντίον του ασκηθεί η ποινική δίωξη, και αυτό προκύπτει από την αρχή του κοινοβουλευτικού δικαίου που λέει ότι ο Βουλευτής δεν μπορεί να ασκεί την εντολή του δί'ιδίαν υπόθεσιν.¹²⁰

10. Παράλληλα και σε εμφανές σημείο παραπλεύρως του προεδρείου οι ψηφολέκτες καταμετρούν τα ψηφοδέλτια που βρίσκονται μέσα στην ψηφοδόχο. Σε περίπτωση ασυμφωνίας μεταξύ του αριθμού των ψηφοδελτίων και του αριθμού των ψηφισάντων επαναλαμβάνεται η καταμέτρηση. Αν και μετά τη νέα αυτή καταμέτρηση διαπιστωθεί ότι ο αριθμός των ψηφοδελτίων είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των ψηφισάντων, καταστρέφεται, πριν από τη διαλογή, αριθμός ψηφοδελτίων ίσος με τον αριθμό των επιπλέον ψηφοδελτίων.

11. Ο Πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ανακοινώνει στα μέλη της το περιεχόμενο κάθε ψηφοδελτίου, που και το μονογραφεί αμέσως, ενώ παράλληλα οι ψηφολέκτες σημειώνουν, καθένας χωριστά, το περιεχόμενο των ψηφοδελτίων. Οι σημειώσεις αντιπαραβάλλονται και, σε περίπτωση ασυμφωνίας, γίνεται επανέλεγχος του περιεχομένου των ψηφοδελτίων.

12. Μετά το τέλος της διαλογής η εφορευτική επιτροπή υπογράφει το πρακτικό καταμέτρησης και διαλογής των ψήφων. Το πρακτικό αυτό προσυπογράφεται από τον Πρόεδρο και το Γραμματέα της Βουλής.

13. Τα ψηφοδέλτια καταστρέφονται μετά την επικύρωση των πρακτικών της συνεδρίασης κατά την οποία διενεργήθηκε η ψηφοφορία.

Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009

¹²⁰ Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975_Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο σελ. 170, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985

VIII) Ανακριτικές πράξεις που επιτρέπει και απαγορεύει το ακαταδίωκτο

Ως ανακριτικές πράξεις που θίγουν το πρόσωπο του Βουλευτή, θεωρούνται , η απαγγελία κατηγορίας, η έκδοση εντάλματος σύλληψης ή βίας προσαγωγής, η παραπομπή σε δίκη και η εισαγωγή για συζήτηση οποιουδήποτε ένδικου μέσου.¹²¹ Αντίθετα σύμφωνα με την απόφαση 904/1980 του ΑΠ(σε Συμβούλιο)¹²² που είναι σύμφωνη με το άρθρο 54 του κώδικα ποινικής δικονομίας, δεν εμποδίζει στην ποινική διαδικασία την ενέργεια πράξεων που δεν θίγουν το πρόσωπο του Βουλευτή και θεωρήθηκαν σαν τα τέτοιες πράξεις, η κίνηση της ποινικής δίωξης, τη συλλογή των αποδείξεων ως συνέπεια αυτής και την έκδοση

¹²¹ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 669, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

¹²² Άρθρο 54 του κώδικα ποινικής δικονομίας : Ακόμη και στις περιπτώσεις που χρειάζεται άδεια για δίωξη μπορεί να ενεργηθεί ανάκριση για τη βεβαίωση του εγκλήματος και πριν χορηγηθεί η άδεια. Δεν επιτρέπεται μόνο να ενεργηθούν ανακριτικές πράξεις που θίγουν το πρόσωπο για τη δίωξη του οποίου χρειάζεται η άδεια

<http://www.sysmed.gr/images/stories/nomouesia/kvdikas-poinikhs-dikonomias.pdf>

απαλλακτικού βουλεύματος εξαιτίας παντελούς έλλειψης ενδείξεων ή άρσης του άδικου χαρακτήρα της πράξης.¹²³

6) Κοινοβουλευτική πρακτική για την άρση των Βουλευτικών ασυλιών

Είναι γενικά αποδεκτό ότι το σύστημα των ασυλιών της χώρας μας είναι το πιο καθυστερημένο από τα συστήματα όλων των λοιπών κρατών-μελών της Ένωσης. Η διαπίστωση αυτή δε στηρίζεται μόνο στις απαρχαιωμένες συνταγματικές ρυθμίσεις, αλλά κυρίως στην πρακτική που ακολουθεί η Βουλή των Ελλήνων, η οποία απορρίπτει συστηματικά κάθε αίτηση άδειας για άσκηση δίωξης κατά βουλευτή λόγω τέλεσης αδικημάτων του κοινού ποινικού δικαίου. Κάποιες παρήγορες εξαιρέσεις ευαισθησίας του τελευταίου καιρού δεν ανατρέπουν την πολύ κακή εικόνα. Είναι αναμφισβήτητο ότι τα κίνητρα με τα οποία τα μέλη του Κοινοβουλίου ψηφίζουν για άρση της ασυλίας συναδέλφου τους είναι ποικίλα, συχνά προσωπικά συχνότερα αυστηρά κομματικά. Ανεξάρτητα όμως από τα αίτια που τον δημιούργησαν, ο κανόνας σήμερα στην ελληνική κοινοβουλευτική πρακτική είναι να μην αίρεται η βουλευτική ασυλία, αφού τελικά απορρίπτονται συλλήβδην και αθρόως όλες οι αιτήσεις για άρση της βουλευτικής ασυλίας για όλα ανεξαιρέτως τα αδικήματα, ακόμη και για εκείνα που καμία σχέση δεν μπορεί να έχουν με την άσκηση των

¹²³ Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση σελ. 669-670, Νομική Βιβλιοθήκη 2011

βουλευτικών καθηκόντων.¹²⁴ Έχουν έτσι απορριφθεί αιτήσεις για την άρση της βουλευτικής ασυλίας σε περιπτώσεις έκδοσης ακάλυπτων επιταγών, παραβάσεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας και της εργατικής νομοθεσίας, ανέγερσης αυθαίρετης οικοδομής, παράνομης κατάληψης αιγιαλού και τα λοιπά. Είναι χαρακτηριστικό ότι, ενώ από το 1974 έως και το 2000, υποβλήθηκαν στη Βουλή περίπου 700 αιτήσεις για την άρση της ασυλίας βουλευτών, τρεις μόνο από αυτές έγιναν δεκτές. Σε ολόκληρη τη μεταπολεμική περίοδο, η Βουλή συναίνεσε στην άρση της ασυλίας βουλευτών σε 10 συνολικά περιπτώσεις. Δημιουργείται έτσι ένα τεκμήριο υπέρ της απορρίψεως της σχετικής αιτήσεως, αφού η προστασία τεκμαίρεται υπάρχουσα και χωρίς ακόμη να προηγηθεί καμία σχετική συζήτηση στο Σώμα.¹²⁵

¹²⁴ Ιωάννης Μ. Βαρβιτσιώτης, *Η Ελληνική Βουλευτική Ασυλία και Ευρωπαϊκή* σελ. 19, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2000

¹²⁵ Ιωάννης Μ. Βαρβιτσιώτης, *Η Ελληνική Βουλευτική Ασυλία και Ευρωπαϊκή* σελ. 19-20, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2000

7) Διαδικασία άρσης της Βουλευτικής ασυλίας

Έχει καταστεί προφανές ότι η άρση του ανεύθυνου του Βουλευτή, μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο στην περίπτωση τέλεσης του αδικήματος της συκοφαντικής δυσφήμισης, ενώ η άρση του ακαταδίωκτου είναι δυνατή ανά πάσα στιγμή εφόσον ή ποινική δίωξη δεν έχει πολιτικά κίνητρα. Σύμφωνα με την ισχύουσα διαδικασία που περιγράφεται λεπτομερώς στο άρθρο 83 του κανονισμού της Βουλής¹²⁶, οι αιτήσεις της εισαγγελικής αρχής

¹²⁶ Άρθρο 83:1. Οι αιτήσεις της εισαγγελικής αρχής για τη χορήγηση άδειας άσκησης ποινικής δίωξης κατά Βουλευτή, σύμφωνα με τα άρθρα 61 παρ.2 και 62 παρ. 1 του Συντάγματος, αφού ελεγχθούν από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, υποβάλλονται στη Βουλή δια του Υπουργού Δικαιοσύνης και καταχωρίζονται σε ιδιαίτερο βιβλίο κατά τη σειρά της υποβολής τους.

2. Οι αιτήσεις αυτές, αμέσως μετά την υποβολή τους, παραπέμπονται από τον Πρόεδρο της Βουλής στην Επιτροπή Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας του άρθρου 43Α παρ. 1 περ. Η'.

3. Η Επιτροπή, αφού ακούσει τον Βουλευτή του οποίου ζητείται η άρση της ασυλίας, εφόσον αυτός το επιθυμεί και τον οποίο σε κάθε περίπτωση προσκαλεί προς τούτο ο Πρόεδρος της Επιτροπής τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση της, ερευνά εάν η πράξη για την οποία ζητείται αυτή συνδέεται με την πολιτική ή κοινοβουλευτική δραστηριότητα του Βουλευτή ή η δίωξη, η μήνυση ή η έγκληση

υποκρύπτει πολιτική σκοπιμότητα και σε αντίθετη περίπτωση εισηγείται την άρση της ασυλίας.

4. Η Επιτροπή δεν εξετάζει τη βασιμότητα της κατηγορίας κατά του Βουλευτή και συντάσσει σχετική έκθεση εντός της προθεσμίας που τάσσει το παραπεμπτικό έγγραφο του Προέδρου της Βουλής. Η έκθεση της Επιτροπής είναι αιτιολογημένη.

5. Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από την Κυβέρνηση την παράδοση των εγγράφων που θεωρεί αναγκαία για τη λήψη της απόφασής της. Η Κυβέρνηση μπορεί να αρνηθεί την παράδοσή τους μόνο για λόγους εθνικής άμυνας ή ασφάλειας. Στην περίπτωση αυτή, τα έγγραφα παραδίδονται στον Πρόεδρο της Βουλής, ο οποίος τα θέτει υπόψη του ενδιαφερόμενου Βουλευτή και των μελών της Επιτροπής. Μετά την περαίωση της όλης διαδικασίας, τα έγγραφα επιστρέφονται.

6. Οι αιτήσεις για την άρση της βουλευτικής ασυλίας εγγράφονται στην ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας της Βουλής μετά την υποβολή της έκθεσης της Επιτροπής.

Σε κάθε περίπτωση οι αιτήσεις εγγράφονται υποχρεωτικά στην ημερήσια διάταξη τουλάχιστον δέκα ημέρες πριν από την εκπνοή των προθεσμιών που προβλέπονται από τα άρθρα 61 παρ.2 και 62 παρ.1 του Συντάγματος. Αν δεν υποβληθεί εμπροθέσμως η έκθεση της Επιτροπής, ο Πρόεδρος της Βουλής ορίζει από τα μέλη της Επιτροπής ανά έναν ειδικό αγορητή από την πλειοψηφία και τη μειοψηφία, οι οποίοι αναφέρονται μόνο στα γεγονότα που μνημονεύονται στην αίτηση άρσης της ασυλίας.

7. Η Βουλή αποφασίζει, με ανάταση του χεριού ή έγερση, επί της αιτήσεως της εισαγγελικής αρχής, κατά τη διαδικασία του άρθρου 108 παρ. 1 εδάφ. Δεύτερο(1. Στην αρχή της συνεδρίασης και πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης η Βουλή μπορεί να ψηφίσει καταρχήν, κατ' άρθρο και στο σύνολο νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων χωρίς συζήτηση. Αν προβληθούν αντιρρήσεις, ο Πρόεδρος καλεί το Βουλευτή ή τους Βουλευτές που τις διατύπωσαν να λάβουν το λόγο). Ο λόγος δίνεται πάντα, εφόσον ζητηθεί, στον Βουλευτή στον οποίο αφορά η αίτηση και στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων ή στους αναπληρωτές τους.

Οι διατάξεις των άρθρων 71(1. Η ψηφοφορία για οποιοδήποτε θέμα διεξάγεται με ανάταση του χεριού ή έγερση, εκτός αν το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός προβλέπουν ρητά διαφορετικό τρόπο ψηφοφορίας.2. Στην ψηφοφορία με ανάταση ο Πρόεδρος καλεί τούς Βουλευτές που τάσσονται υπέρ της πρότασης να υψώσουν το χέρι· στην ψηφοφορία με έγερση, να εγερθούν.3. Αντιρρήσεις για το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας που έγινε με ανάταση του χεριού ή έγερση και εφόσον το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός δεν ορίζουν ότι η ψηφοφορία διεξάγεται αποκλειστικά με τον τρόπο αυτό μπορούν να διατυπωθούν με γραπτή αίτηση του ενός εικοστού (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών κατά τους όρους του επόμενου άρθρου.) και 72(1. Η ψηφοφορία με ονομαστική κλήση διεξάγεται: α) όταν υποβληθεί αίτηση, που υπογράφετε από το ένα εικοστό (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών· β) όταν διατυπωθούν αντιρρήσεις

κατά το άρθρο 71 παρ. 3 και γ) σε κάθε περίπτωση που ο Πρόεδρος το κρίνει αναγκαίο.2. Η εκφώνηση των ονομάτων των Βουλευτών που υπογράφουν την αίτηση γίνεται μετά το τέλος της συζήτησης του συγκεκριμένου θέματος. Αν δεν συμπληρωθεί ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός παρόντων Βουλευτών από τους υπογράφοντες, η αίτηση θεωρείται ότι δεν υποβλήθηκε.3. Αν διαπιστωθεί ότι υπάρχει ο ελάχιστος αριθμός των υπογραφόντων, καθώς και στην περίπτωση που η πρόταση προέρχεται από τον Πρόεδρο, διακόπτεται υποχρεωτικά η συνεδρίαση και γίνεται σχετική ανακοίνωση στους χώρους του βουλευτηρίου. Δέκα (10) λεπτά μετά την ανακοίνωση επαναλαμβάνεται η συνεδρίαση, οπότε ο Πρόεδρος της Βουλής, εκτιμώντας τις ανάγκες του νομοθετικού έργου, μπορεί αντί για τη διεξαγωγή της ονομαστικής ψηφοφορίας να λύσει τη συνεδρίαση.4. Η ονομαστική ψηφοφορία διεξάγεται είτε με το ηλεκτρονικό σύστημα με καταγραφή των ονομάτων των Βουλευτών είτε με ονομαστική κλήση.5. Για τη διενέργεια της ονομαστικής ψηφοφορίας, ο Πρόεδρος καλεί ένα Βουλευτή από τη Συμπολίτευση και έναν από την Αντιπολίτευση για να εκφωνήσουν τον κατάλογο των Βουλευτών και να καταμετρήσουν τις ψήφους. Πριν από την εκφώνηση του καταλόγου, ο Πρόεδρος διατυπώνει το ερώτημα.6. Κάθε Βουλευτής μετά την ονομαστική κλήση του εκφράζει την προτίμησή του με “ναι”, “όχι”, ή “παρών”, ενώ οι ψηφολέκτες σημειώνουν, καθένας χωριστά, την ψήφο κάθε Βουλευτή.7. Μετά την εκφώνηση των ονομάτων όλων των Βουλευτών επαναλαμβάνεται η εκφώνηση των ονομάτων των Βουλευτών που ήταν απόντες κατά την εκφώνηση. Κατόπιν ο Πρόεδρος ερωτά αν υπάρχουν στην αίθουσα Βουλευτές που δεν ψήφισαν και κηρύσσει τη λήξη της ψηφοφορίας μετά την οποία κανένας δεν μπορεί να ψηφίσει.8. Οι ψηφολέκτες καταμετρούν τις ψήφους που είναι υπέρ και εναντίον της πρότασης ή του ζητήματος που τέθηκε σε ψηφοφορία. Το αποτέλεσμα ανακοινώνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής και καταχωρίζεται στα Πρακτικά.9. Όπου το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός προβλέπουν ρητά τη διεξαγωγή ψηφοφορίας για τη λήψη απόφασης κατά ορισμένο τρόπο, η ψηφοφορία διεξάγεται υποχρεωτικά με τον τρόπο αυτόν.)εφαρμόζονται αναλόγως.

Η Βουλή αποφασίζει με μυστική ψηφοφορία, αν αυτό ζητηθεί από τον Πρόεδρο της Βουλής ή τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Ομάδας στην οποία ανήκει ο Βουλευτής του οποίου ζητείται η άρση της ασυλίας.

8. Νέα αίτηση για δίωξη που στηρίζεται στα ίδια πραγματικά γεγονότα είναι απαράδεκτη.

<http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/Kanonismos-tis-Voulis/> και
Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν.
Σάκκουλας 2009

καταχωρίζονται σε ιδιαίτερο βιβλίο και ανακοινώνονται στην Βουλή αμέσως μετά την υποβολή τους.¹²⁷ Ο Έλενος του πολιτικού ή μη χαρακτήρα δώξης που έχει ήδη αρχίσει γίνεται από την διαρκή επιτροπή δημόσιας διοίκησης, δημόσιας τάξης και δικαιοσύνης, η οποία υποβάλλει τη γνωμοδότησή της στην Ολομέλεια της Βουλής αφού ακούσει τον ενδιαφερόμενο βουλευτή, και παραλάβει από την κυβέρνηση όσα έγγραφα θεωρεί αναγκαία για το σχηματισμό της γνώμης της. Ο Βουλευτής που διώκεται δεν έχει υποχρέωση, αλλά έχει το δικαίωμα να παραστεί κατά την εξέταση της αίτησης που τον αφορά, μετά από σχετική δήλωση του στον πρόεδρο της επιτροπής, και η κυβέρνηση έχει το δικαίωμα να αρνηθεί την παράδοση εγγράφων, επικαλούμενη λόγους εθνικής άμυνας ή ασφάλειας. Οι εκκρεμούσες αιτήσεις για την άρση της ασυλίας συζητούνται στην Ολομέλεια της Βουλής, τουλάχιστον 10 ημέρες πριν από την εκπνοή της προθεσμίας των 45 ημερών που προβλέπει το άρθρο 61 παράγραφος 2 του Συντάγματος ή των τριών μηνών του άρθρου 62 του Συντάγματος αντίστοιχα. Η ψηφοφορία που ακολουθεί είναι φανερή¹²⁸, σύμφωνα δε με

¹²⁷ Ιωάννης Μ. Βαρβιτσιώτης, Η Ελληνική Βουλευτική Ασυλία και Ευρωπαϊκή σελ. 18, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2000

¹²⁸ Άρθρο 73: Μυστική ψηφοφορία

1. Η ψηφοφορία για εκλογή προσώπων, καθώς και για κάθε ζήτημα που αφορά πρόσωπα, τα οποία αναφέρονται ονομαστικά, είτε είναι Βουλευτές είτε όχι, είναι μυστική, με την επιφύλαξη του άρθρου 140 του Κανονισμού.

2. Με την επιφύλαξη της παρ. 4 του άρθρου 70 η μυστική ψηφοφορία διεξάγεται με ψηφοδέλτια. Πριν από την έναρξη της ψηφοφορίας διανέμονται στους Βουλευτές ψηφοδέλτια από ομοιόμορφο λευκό χαρτί, καθώς και επαρκής αριθμός λευκών επίσης ψηφοδελτίων. Στα διανεμόμενα ψηφοδέλτια δεν επιτρέπεται να υπάρχουν διακριτικά σημεία ή γνωρίσματα. Παράλληλα αριθμός ψηφοδελτίων τοποθετείται και δίπλα στην ψηφοδόχο για να διατεθούν στους Βουλευτές. Αν χρησιμοποιηθούν φάκελοι, αυτοί είναι επίσης ομοιόμορφοι, ομοιόχρωμοι και εντελώς αδιαφανείς.

3. Ο Βουλευτής σημειώνει ιδιοχείρως στη μία μόνο όψη του ψηφοδελτίου την ένδειξη ή το όνομα της προτίμησής του ή περισσότερα ονόματα των προς εκλογή προσώπων,

όπου αυτό προβλέπεται ειδικά, μπορεί όμως να χρησιμοποιήσει και ψηφοδέλτια λευκά και του ίδιου με τα παραπάνω σχήματος συμπληρωμένα εκ των προτέρων με μηχανικό μέσο.

4. Πριν αρχίσει η ψηφοφορία ο Πρόεδρος καλεί δύο Βουλευτές για την εκφώνηση του καταλόγου και δύο για ψηφολέκτες, που προέρχονται ο ένας από τη Συμπολίτευση και ο άλλος από την Αντιπολίτευση για κάθε περίπτωση.

5. Οι καλούμενοι για την εκφώνηση των ονομάτων εφοδιάζονται με κατάλογο και παίρνουν θέση παραπλεύρως του Προέδρου, ενώ οι ψηφολέκτες επιτηρούν την ομαλή διεξαγωγή της ψηφοφορίας, στον προ του προεδρείου χώρο και δίπλα στην ψηφοδόχο.

6. Οι δύο ψηφολέκτες και ένας Αντιπρόεδρος ή Κοσμήτορας, που ορίζονται από τον Πρόεδρο, αποτελούν την εφορευτική επιτροπή στην οποία προεδρεύει ο Αντιπρόεδρος ή ο Κοσμήτορας.

7. Για την έναρξη της ψηφοφορίας και την εκφώνηση του καταλόγου, καθώς και για τη λήξη τους εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 72 παρ. 7 και 8, αν στο παρόν άρθρο δεν ορίζεται διαφορετικά.

8. Ο Βουλευτής το όνομα του οποίου εκφωνείται προσέρχεται στην ψηφοδόχο και ρίχνει μέσα σ' αυτήν το ψηφοδέλτιο της προτίμησής του, ενώ ταυτόχρονα ο ψηφολέκτης το ανακοινώνει και οι επί του καταλόγου σημειώνουν ότι ψήφισε.

9. Στο τέλος της ψηφοφορίας οι δύο Βουλευτές, επί του καταλόγου, ελέγχουν με αντιπαραβολή τον αριθμό αυτών που ψήφισαν και στον ίδιο κατάλογο συνυπογράφουν σχετικό πρακτικό.

10. Παράλληλα και σε εμφανές σημείο παραπλεύρως του προεδρείου οι ψηφολέκτες καταμετρούν τα ψηφοδέλτια που βρίσκονται μέσα στην ψηφοδόχο. Σε περίπτωση ασυμφωνίας μεταξύ του αριθμού των ψηφοδελτίων και του αριθμού των ψηφισάντων επαναλαμβάνεται η καταμέτρηση. Αν και μετά τη νέα αυτή καταμέτρηση διαπιστωθεί ότι ο αριθμός των ψηφοδελτίων είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των ψηφισάντων, καταστρέφεται, πριν από τη διαλογή, αριθμός ψηφοδελτίων ίσος με τον αριθμό των επιπλέον ψηφοδελτίων.

11. Ο Πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ανακοινώνει στα μέλη της το περιεχόμενο κάθε ψηφοδελτίου, που και το μονογραφεί αμέσως, ενώ παράλληλα οι ψηφολέκτες σημειώνουν, καθένας χωριστά, το περιεχόμενο των ψηφοδελτίων. Οι σημειώσεις αντιπαραβάλλονται και, σε περίπτωση ασυμφωνίας, γίνεται επανέλεγχος του περιεχομένου των ψηφοδελτίων.

12. Μετά το τέλος της διαλογής η εφορευτική επιτροπή υπογράφει το πρακτικό καταμέτρησης και διαλογής των ψήφων. Το πρακτικό αυτό προσυπογράφεται από τον Πρόεδρο και το Γραμματέα της Βουλής.

τη θεμελιακή αρχή non bis in idem νέα αίτηση για δίωξη που στηρίζεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά είναι απαράδεκτη.¹²⁹

Γ Μέρος

Συμπέρασμα

Συνοπτικά, όπως γίνεται αντιληπτό από τα ανωτέρω οι Βουλευτικές ασυλίες δηλαδή το ακαταδίωκτο, το ανεύθυνο και το δικαίωμα άρνησης σε μαρτυρία του Έλληνα Βουλευτή, αποτελούν εξαιρέσεις από την αρχή της ισότητας του άρθρου 4 του Συντάγματος και ότι πλέον ένα μεγάλο μέρος των Βουλευτικών ασυλιών έχει χάσει τον αρχικό σκοπό του και αντί να συνιστούν εργαλείο για την προστασία της δημοκρατίας, αποτελεί ένα εμπόδιο της. Πλέον Καθολική είναι σε όλη την Ευρώπη η τάση περιορισμού της βουλευτικής ασυλίας στο πραγματικό πεδίο εφαρμογής της: στη συμμετοχή του βουλευτή στις κοινοβουλευτικές εργασίες, όπου και όπως αυτές γίνονται κατά την Εθνική πρακτική. Κατά τα λοιπά, γίνεται πλέον αποδεκτό ότι ο βουλευτής υπόκειται κι αυτός στους πολύπλοκους κανόνες της καθημερινής πραγματικότητας και όπως κάθε άλλος πολίτης, μπορεί να διαπράξει τροχαία, παράβαση ή να εμπλακεί σε μία αστική διαφορά. Χαρακτηριστική είναι και η άποψη του Ιωάννη Μ. Βαρβιτσιώτη Βουλευτή

13. Τα ψηφοδέλτια καταστρέφονται μετά την επικύρωση των πρακτικών της συνεδρίασης κατά την οποία διενεργήθηκε η ψηφοφορία.

<http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/Kanonismos-tis-Voulis/article-73/>

¹²⁹ Ιωάννης Μ. Βαρβιτσιώτης, Η Ελληνική Βουλευτική Ασυλία και Ευρωπαϊκή σελ. 18-19, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2000

από το 1961 έως και το 2009 στο βιβλίο του με τίτλο η βουλευτική ασυλία ελληνική και ευρωπαϊκή πραγματικότητα των εκδόσεων αντ. Ν. Σάκκουλα το 2000 όπου αναφέρει τα εξής : «Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αναθεώρησης του Συντάγματος το 1998, έγιναν μακρές συζητήσεις σχετικά με την ανάγκη αναμόρφωσης του ισχύοντος μέχρι σήμερα καθεστώτος και την ανατροπή του τεκμηρίου υπέρ της κατάφασης της βουλευτικής ασυλίας, ακόμη και σε περιπτώσεις που προδήλως δεν εμπίπτουν στον προστατευτικό σκοπό του θεσμού. Είναι ίσως χαρακτηριστικό και αυτής της χαμένης ευκαιρίας για τον εκσυγχρονισμό του πολιτικού μας συστήματος το γεγονός ότι τελικά δεν εγκρίθηκε από την Ολομέλεια της Αναθεωρητικής Βουλής καμία τροποποίηση των σχετικών διατάξεων η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει στην εξάλειψη του νοσηρού συντεχνιακού κλίματος για την αναβάθμιση του πολιτικού μας συστήματος γενικότερα. Αντιθέτως, η κυβερνητική πλειοψηφία της Βουλής προτίμησε να παραμείνει προσκολλημένη σε μία παρωχημένη αντίληψη της προστασίας της βουλευτικής ιδιότητας, αγνοώντας τόσο τη σύγχρονη δυναμική του θεσμού, όσο και τις απαιτήσεις της κοινωνικής πραγματικότητας. Γιατί ασφαλώς δεν αρκεί σήμερα απλώς να δηλώνει κανείς ότι βουλευτές που παραβαίνουν τον ποινικό νόμο είναι ανάξιοι της βουλευτικής τους ιδιότητας, αλλά πρέπει να λαμβάνει και μέτρα, ώστε αφενός η απαξία της προσωπικής συμπεριφοράς, να μην έχει επιπτώσεις στο κύρος του Κοινοβουλίου και αφετέρου να μην απασχολείται το σώμα είτε με αμελητέα πταίσματα είτε με περιπτώσεις προφανούς ευθύνης του βουλευτή. Σε τελική ανάλυση, προνόμιο αλλά και υποχρέωση των πολιτικών είναι να περιφρουρούν οι ίδιοι το κοινοβουλευτικό ιδεώδες που υπηρετούν, ανάμεσα στους πολυάριθμους και πολυσχιδείς εχθρούς του οποίου συγκαταλέγεται – και μάλιστα κατά προτεραιότητα- η απαξίωση των θεσμών στα μάτια των πολιτών». Σύμφωνα με όλα τα προηγούμενα

θα πρέπει στην επόμενη αναθεώρηση του Συντάγματος να υπάρχει μερική κατάργηση του ακαταδίωκτου του Έλληνα Βουλευτή.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΔΣΑΠΔ: Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα

ΣΤΕ: Συμβούλιο της Επικρατείας

ΑΕΙ: Ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα

ΤΕΙ: Τεχνολογικά επαγγελματικά ιδρύματα

ΕΣΔΑ: Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

ΣΥΝΘΕΕ: Συνθήκη Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Ιωάννης Μ. Βαροβιτσιώτης, Η Ελληνική Βουλευτική Ασυλία και Ευρωπαϊκή, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2000
- 2) Πέτρος Ι. Παραράς Σύνταγμα 1975 Corpus II άρθρα 51-80 Κοινοβουλευτικό Δίκαιο, Αντ.Ν. Σακκουλά Αθήνα- Κομοτηνή 1985
- 3) Αθανάσιος Γ. Ράικος Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο Οργανωτικό Μέρος Ι 4^η Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη 2011
- 4) Π.Δ Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο- Ατομικά Δικαιώματα Β' , Αντ. Ν. Σάκκουλας Αθήνα 1991
- 5) Χρυσόγονος,Κώστας Χ. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, Αντ. Ν Σάκκουλας 1998 Αθήνα
- 6) Αντώνης Μανιτάκης, Το Σύνταγμα 1975/1986/2001/2008 και Οργανικοί νόμοι, Π.Ν. Σάκκουλας 2009
- 7) Ποινικός Κώδικας Τέταρτη Έκδοση, Αντ. Ν. Σάκκουλα

- 8) www.echr.coe.int
- 9) Άρθρο 26 ΔΣΑΠΔ, <http://el.wiki source.org/wiki>
- 10) http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EL.003301.html
- 11) Κώστα Γ. Μαυριά και Αντώνη Μ. Παντελή, Συνταγματικά Κείμενα Ελληνικά Και Ξένα Τρίτη Έκδοση, Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1996
- 12) Αντώνη Μ. Παντελή Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου 2^η Έκδοση, Α. Α. Λιβάνη 2007
- 13) Κώστας Γ. Μαυριάς Συνταγματικό Δίκαιο Τρίτη Έκδοση, Αντ.Ν. Σάκκουλα 2004
- 14) <http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/Kanonismos-tis-Voulis/>
- 15) <http://www.sysmed.gr/images/stories/nomouesia/kvdikas-poinikhs-dikonomias.pdf>
- 16) http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%85%CF%84%CF%8C%CF%86%CF%89%CF%81%CE%BF_%CE%AD%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1